

Masarykova univerzita

Právnická fakulta

Veřejná správa

Katedra právní teorie

Diplomová práce

Kvalita života a její regionální disparity

Veronika Páralová

Brno 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Kvalita života a její regionální disparity** zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně 28. března 2018

.....
Veronika Páralová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí své diplomové práce doc. PhDr. Martině Urbanové, Ph.D., za pomoc při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat svojí rodině a Tomášovi, že mi byli po celou dobu oporou a v mé práci mě podporovali.

Abstrakt

Diplomová práce má za cíl zhodnocení vlivu kriminality a pocitu bezpečí na kvalitu života v Jihomoravském regionu. Nejprve jsou vymezeny základní pojmy a koncepty práce, jako kvalita života, faktory kvality života, kriminalita, bezpečnost, pocit bezpečí, regionální disparity a další. Dalším tématem jsou programy prevence, včetně spolupráce při bezpečnosti ve městech pod záštitou Evropských organizací jako například Evropské fórum pro bezpečnost ve městech. Na závěr následuje zhodnocení a analýza dostupných dat vztahujících se k regionální kriminalitě a dále vlastní empirické šetření vlivu kriminality a obavy před ní na kvalitu života ve vybraném regionu.

Klíčová slova

Kvalita života, pocit bezpečí, kriminalita, prevence, region, disparita, bezpečnost, EFUS.

Abstract

The diploma thesis aims to evaluate the impact of crime and a feeling of safety on the quality of life in the South Moravian region. First, basic concepts and concepts of work, such as quality of life, quality of life, crime, security, sense of security, regional disparities and others are defined. Another issue is prevention programs, including urban safety cooperation under the auspices of European organizations such as the European Forum on Urban Security. In the end follows the evaluation and analysis of the available data related to regional crime and its own empirical investigation of the impact of crime and its concern over the quality of life in the selected region.

Key words

Quality of life, feeling of security, crime, prevention, region, disparity, security, EFUS.

Obsah

1	Seznam obrázků	5
2	Úvod.....	6
3	Kvalita života	8
3.1	Historie	8
3.2	Definice pojmu kvalita života.....	10
3.3	Faktory kvality života.....	13
4	Regionální disparity	18
4.1	Indikátory kvality života a rozvoje regionu.....	20
4.2	Metody měření.....	21
5	Pocit bezpečí	24
6	Kriminalita	28
7	Bezpečnost	35
8	Prevence	36
8.1	Systém organizace prevence kriminality v České republice	36
8.1.1	Cíle prevence kriminality	37
8.1.2	Zásady prevence kriminality	38
8.2	Evropské fórum pro bezpečnost ve městech	39
9	Výzkum	41
9.1	Projekt výzkumu.....	41
9.2	Dotazník.....	42
10	Závěr.....	53
11	Seznam použité literatury a zdrojů	55
11.1	Monografie.....	55
11.2	Internetové zdroje	57
11.3	Právní předpisy	60
12	Přílohy	62

1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Vývoj pocitu bezpečí	24
Obrázek 2 Pocit bezpečí v Evropě	26
Obrázek 3 Vývoj trestných činů	30
Obrázek 4 Kriminalita v krajích ČR	31
Obrázek 5 Rozdělení trestných činů	32
Obrázek 6 Trestné činy dle lokality	33
Obrázek 7 Vývoj kriminality v Jihomoravském kraji	33
Obrázek 8 Velikost obce	43
Obrázek 9 Zabezpečení v obci	44
Obrázek 10 Obava z trestných činů	44
Obrázek 11 Pocit bezpečí	45
Obrázek 12 Kvalita života ze zdravotní stránky	45
Obrázek 13 Současná politická situace	46
Obrázek 14 Pocit bezpečí v souvislosti s politickou situací	46
Obrázek 15 Kvalita rodinného života	47
Obrázek 16 Věková statistika	47
Obrázek 17 Nejvyšší dosažené vzdělání	48
Obrázek 18 Sociální postavení	48
Obrázek 19 Rodinný stav	49

2 Úvod

Zkoumání kvality života, jako sociologické disciplíny není ve své podstatě novým institutem. Pojem kvalita života se dnes a denně objevuje nejen ve výzkumech a odborných časopisech, ale běžně jej slýcháme v televizních zprávách anebo v denním tisku. Oblast kvality života je již delší dobu zkoumána z mnoha úhlů pohledu, podle kterých lze kvalitu života různě hodnotit. Aspektů, které ovlivňují náš každodenní život, není málo a od toho se odvíjí i množství způsobů, které lze k hodnocení a zkoumání kvality života využít. Já jsem se pro své hodnocení kvality života rozhodla zvolit míru bezpečnosti, která nepochybně ovlivňuje naši kvalitu života. Pocit bezpečí ve velké míře ovlivňuje naše chování navenek a případně náš společenský život i mezilidské vztahy a vazby. V dnešní době je otázka bezpečnosti stavěna vysoko nad všechny ostatní hodnoty a to nejen kvůli celosvětovému dění a migrování velkých skupin osob, hrozeb terorismu a dalších událostech, které vyvolávají obavy a strach v obyčejných občanech každé země.

Kvalitního prožití našeho života se můžeme snažit dosáhnout různými způsoby. Jedná se z části o prevenci a předcházení nežádoucím situacím, dále jednání s rozvahou, na druhé straně trochu odvahy a riskování samozřejmě v rozumné míře a k tomu trochu štěstí a zdraví. Takový recept bych pro kvalitní prožití života snad mohla doporučit. Bohužel život je plný nenadálých událostí a opět je to jenom teorie, která v praxi může dopadnout úplně naprosto jinak.

Ve své práci chci nejprve vymezit základní pojmy, koncepty kvality života, disparity, bezpečnosti, kriminality a prevence. Na základě již vypracovaných studií pak zhodnotím stav kvality života v ČR. Dále se zaměřím na vlastní výzkum kvality života na základě pocitu bezpečí přímo v Jihomoravském kraji a na jeho případné regionální disparity v jednotlivých částech kraje. V tomto výzkumu bych chtěla zjistit, jak jsou lidé spokojeni s kvalitou svého života, jestli se cítí v bezpečí a jestli jim příslušné orgány poskytují dostatečnou ochranu v rámci jejich komunity.

Otázka bezpečnosti v současné situaci představuje základního hýbatele veřejného mínění většiny společnosti, která na základě obav, které vyvolává, umožňuje hýbat veřejným míněním do velmi značné míry. Proto je nutné zabývat se otázkami, do jaké míry je možné nechat se ovlivnit v této oblasti sdělovacími prostředky a medií? Jak poznat skutečné riziko? Mají media vždy na prvním místě otázku bezpečnosti nebo se jedná o politické ovlivňování

veřejného mínění? Jedná se o prevenci nebo deziluzi? Můžeme se v takovéto společnosti cítit bezpečně? V této fázi si nejsem úplně jistá, jakého výsledku nakonec ve své práci dosáhnu, ale doufám, že budu mít příležitost blíže nahlédnout do struktury obyvatel kraje a jejich spokojenosti s životem v Jihomoravském kraji.

3 Kvalita života

Vývoj pojmu kvality života je zajímavým tématem proto se nyní můžeme podívat na to, kam až jeho kořeny sahají. Dále se budeme zabývat definicí pojmu a faktory, které kvalitu života ovlivňují. Kvalita života je předmětem dlouhodobého zkoumání nejen kvůli své nepochybné důležitosti pro fungování každodenního života člověka.

3.1 Historie

Kvalitou života se jistě zabývá společnost už velmi dlouhou řadu let. Postupný vývoj tohoto pojmu a jeho chápání nás dovedl až k dnešnímu pojetí pojmu kvalita života, kterému se teď budu věnovat. Vývoj jako takový sahá až do starověku, z čehož vyplývá, že zájem o kvalitu života a o to jak kvalitně život vést je jednou z přirozených vlastností člověka.

Z čistě historického hlediska nelze jednoznačně podle dosavadní literatury určit, kdy se lidé začali zajímat o kvalitu života, ale dá se říct, že tu byl odjakživa zájem zkoumání této vlastnosti lidského života. Pradávný původ zájmu o kvalitu života lze vyvozovat již z období starořecké a starořímské mytologie,¹ kde vznikaly první koncepce kvality života. První práce, která se ve své podstatě zabývala otázkou kvality života, by mohla být nazývána *Etika Nikomachova* od Aristotela.²

Pojem kvalita života byl poprvé uveden počátkem dvacátého století. V této době byl pojem kvality života chápán jako materiální životní úroveň společnosti, hlavně v souvislosti s ekonomickým rozvojem společnosti, sociální a ekonomickou podporou nižších společenských vrstev. Pojem kvality života poté začaly přebírat další vědní disciplíny, jako například psychologie a postupně ji začala přebírat různá odvětví například medicína nebo politika. Ve Spojených státech hrála kvalita života velkou roli například v politických programech J. F. Kennedyho a L. B. Johnsona, které propagovaly zvýšení kvality života a

¹ VAĎUROVÁ, Helena a Pavel MÜHLPACHR. *Kvalita života : teoretická a metodologická východiska*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 145 s. ISBN 80-210-3754-7

² KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologická pojetí a způsoby zjišťování kvality života*. [online]. 2001 [cit. 19.11.2017]. Dostupné z: http://jaro.krivohlavy.cz/stare_stranky/clanky/c_kvalita.html

životní úrovni. Stejně cíle ve svém programu převzal i Willy Brandt v sedmdesátých letech v Německu.³

V tomto období se také můžeme setkat s prvními výzkumy kvality života na celostátní úrovni, na základě kterých lidé popisovali věci, které jsou z hlediska kvality života podstatné pro jejich život. Hodnoty a výsledky pak byly publikovány široké veřejnosti jako dílo *The Quality of American Life*. Zde se kvalita života odvíjela od ekonomických a biologických potřeb, tedy jejich uspokojení pro fungování lidské existence a pak se jednalo o pocit spokojenosti s vedením vlastního života v souvislosti s emoční stránkou hodnocení.⁴

Další vývoj spojoval s kvalitou života nikoliv snahu žít lépe jak tomu bylo doposud, ale zaměřil se na problematiku změny a koncept kvality života směřoval do úrovně žít jinak.⁵ To znamenalo v hodnocení kvality života jistý odklon od socioekonomické oblasti a větší soustředěnost na různé styly života a míra spokojenosti obyvatel se životem. Jako významné zdroje odborné literatury si zde můžeme uvést sociologické časopisy, které se touto problematikou zabývají a to *Social Indicators Research*, který se této problematice věnuje již od roku 1974⁶. Novějším časopisem, který se věnuje této problematice je *Journal of Happiness Studies*, založen v roce 2000.⁷ Oba dva časopisy jsou považovány za klíčové, co se týče jejich rozsahu bádání v oblasti kvality života a jejich přínos pro sociologii je nezpochybnitelný.

V osmdesátých letech minulého století se pak v této oblasti začala významně projevovat sociální psychiatrie a výzkumy, které se zaměřovaly na subjektivní vnímání a hodnocení kvality života. Materiální pojetí bylo dáno do pozadí, nikoli však zapomenuto. Ve srovnání s dnešním pojetím výzkumu kvality života se opět převážně orientujeme na onu subjektivní stránku věci a charakteristiky vyplývající z pocitu štěstí a míry životní spokojenosti.⁸

S touto teorií je obecně ve shodě i širší odborná vědecká veřejnost. Kvalita života není podmínována jen a pouze faktory ekonomickými. Jako příklad se dá uvést teorie od Michaela

³ HEŘMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-106-0

⁴ HEŘMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-106-0

⁵ *Velký sociologický slovník*. I, A-O. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.

⁶ *Social Indicators Research*. [online]. ISSN:1573-0921. Dostupné z: <https://link.springer.com/journal/11205>

⁷ *Journal of Happiness Studies*. [online]. ISSN:1573-7780. Dostupné z: <https://link.springer.com/journal/10902>

⁸ HEŘMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-106-0

Pacioneho, který říká, že kvalita života není jednoduchou funkcí materiálního bohatství – pojmenovává ji jako tzv. paradox blahobytu moderních společností.⁹ Jinak se náhledy na koncept kvality života a způsob, kterým je definován liší dle disciplíny či oblasti ze které je badatel, který se problematikou zabývá.

Objektivní kvalita života bývá více v popředí srovnávání kvality v regionálních výzkumech a porovnáváním životních podmínek mezi městy a obcí.¹⁰

Novější pojetí zkoumání kvality života, které bylo předneseno v roce 2007 na konferenci v Praze, představuje model kvality života sestavený na čtyřech oblastech kvality života a jejich hodnocení a to kontext, zázemí, prostředí, osobnostní charakteristiky a zpracování informací a regulace. Jako zásadní oblast je dle autorů považována oblast poslední a to zpracování informací a regulace, která může jako jediná určovat prožívání kvality života v její konečné podobě na základě aktivního postoje jedince. V tomto modelu je viditelná jeho dynamičnost, variabilnost, individuálnost, vysoká subjektivnost, sociální podmíněnost a i celkový charakter prožitku jednotlivce v rámci možností pro zkoumání kvality života.¹¹

3.2 Definice pojmu kvalita života

Definovat pojem kvalita života jednou definicí se snažilo mnoho významných vědců a odborníků, ale bohužel k jednoznačné definici prozatím nikdo nedospěl. Koncept kvality života tedy dodnes podle dostupných informací nemá všeobecně uznávanou definici. Tím se stává předmětem mnoha interpretací a interdisciplinárních debat, ale bez toho aniž by bylo dosaženo jednoznačného výsledku.¹² Jedním z hlavních důvodů nemožnosti definovat pojem kvality života je velká subjektivita v tom, co je možné považovat za kvalitu života. Jak ve svém díle uvádí Ben-Chien Liu, „*existuje tolik definicí kvality života jako je lidí*“.¹³ Druhým největším problémem při pokusech o jednoznačné definování pojmu je jeho komplexnost. „*Lidský život je tvořen prakticky nekonečným počtem rozličných aspektů, jejich vzájemnými*

⁹ PACIONE, Michael. *Urban environmental quality and human wellbeing - a social geographical perspective*. Landscape and urban planning. 2003, roč. 65, 1-2, s. 1930. ISSN 01692046.

¹⁰ PETRŮJ, Jan. *Komparace životních podmínek v krajích České republiky*. DP. PNH VŠE, Praha 2008, 104 str.

¹¹ HEŘMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-106-0

¹² GURKOVÁ, Elena. *Hodnocení kvality života: pro klinickou praxi a ošetrovatelský výzkum*. 1. vyd. Praha: Grada [online]. 2011 [cit. 2018-1-22]. ISBN 978-80-247-3625-9. Dostupné z: http://toc.nkp.cz/NKC/201108/contents/nkc20112201568_1.pdf

¹³ LIU, Ben-Chieh.: *Quality of life: concept, measure and results*. American Journal of Economics and Sociology [online]. 1975 [cit. 2018-1-22]. 34.1:1-14. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1536-7150.1975.tb01151.x/pdf>

*kombinacemi a interakcemi, a přitom se všechny tyto aspekty neustále mění. Proto musíme vnímat kvalitu života jako pojem, ve kterém všechno se vším souvisí“.*¹⁴

I když se kvalita života jednotné definice zatím nedočkala, existuje velký výčet definic z různých odvětví od různých odborníků, kteří se snažili pojem kvality života definovat.

Níže uvádím některé z mnoha teorií jak definovat kvalitu života:

- Dalkey a Rourke (1971) pro potřeby svého experimentu definují kvalitu života jako pocit pohody jedince, jeho spokojenost anebo nespokojenost se životem, nebo jeho štěstí či neštěstí.
- Ben-Chieh Liu (1975) ve svojí práci definuje kvalitu života jako výstup jisté produkční funkce dvou rozdílných, ale často vzájemně závislých kategorií – fyzické vstupy, které jsou objektivně měřitelné a přenosné, a psychologické vstupy, které jsou subjektivně, řádově diferencované, ale obvykle mezi lidmi neporovnatelné. Základní předpoklad tohoto přístupu je, že každý racionálně jednající jedinec se vždy snaží optimalizovat úroveň kvality svého života podle svých schopností v daném čase na daném místě.
- Alexander Szalai (1980) definuje kvalitu života jako osobní existenční stav zdraví, stupeň výjimečnosti způsobu a uspokojivého charakteru života, stav pohody¹⁵
- Michael Hörnquist (1982 in Bowling a Windsor 2001) tvrdí, že lidské potřeby jsou základem pro kvalitu života a právě kvalita života je stupeň naplnění těchto potřeb.
- Kvalita života může být podle Erica. B. Emersona (1985) definovaná jako uspokojení hodnot jedince, jeho cílů a potřeb a to díky uvědomění si svých schopností anebo díky životnímu stylu.¹⁶
- Sharon Borthwick-Duffy (1992) uvádí tři perspektivy kvality života a to kvalitu života definovanou jako kvalitu životních podmínek jedince, kvalitu života jako spokojenost

¹⁴ ANDRÁŠKO, Ivan. *Quality of life: an introduction to the concept*. 1st ed. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6669-4

¹⁵ SZALAI, Alexander. *The Meaning of Comparative Research on the Quality of Life*. 1980. [online]. In: SZALAI, Alexander, ANDREWS, Frank, eds. Sage, Beverly Hills, p. 7-24. Dostupné z: <http://newisbn.ru/The-Quality-of-life--comparative-studies--or--cedited-by-Alexander-Szalai-and-Frank-M-Andrews/11/jbjgbh>

¹⁶ EMERSON, B., Eric. *Evaluating the impact of deinstitutionalization on the lives of mentally retarded people*. *American Journal of Mental Deficiency* [online]. 1985. [cit. 2018-1-28]. Dostupné z: <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1986-10016-001>

jedince se životními podmínkami, a kvalitu života definovanou jako kombinaci obou životních podmínek a spokojenosti s nimi¹⁷.

- WHO kvalitu života definuje jako vnímání postavení jedince v životě v kulturním kontextu a v hodnotovém systému, ve kterém žije a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, standardům a zájmům. Kvalita života je široký koncept, který komplexně zahrnuje jedincovo fyzické zdraví, psychologický stav, úroveň nezávislosti, sociální vztahy a jeho vztah k charakteristickým rysům jeho prostředí (WHOQOL Group, 1995). WHO se kvalitou lidského života zabývá delší dobu a v roce 1948 se stalo autorem jedné z nejstarších definic kvality života v oblasti nebo oboru zdraví teorie well-being.¹⁸
- Podle Davida Felce a Jonathana Perryho (1995) je kvalita života celkové blaho, které obsahuje objektivní deskriptory a subjektivní hodnocení fyzického, materiálního, sociálního a emočního blaha společně s mírou osobního rozvoje a cílevědomou činností. Všechno závisí na osobním žebříčku hodnot¹⁹.
- Michael Pacione (2003) tvrdí, že kvalita života se odehrává ve dvou dimenzích - kvalita života je všeobecně míněná jako podmínka prostředí, ve kterém lidé žijí anebo jak ho prožívají²⁰.
- Ivan Andráško (2008) volně definuje kvalitu života jako kvalitativní zhodnocení lidského života, které je výsledkem vlivu a vzájemné interakce externích (environmentálních, ekonomických, sociálních) a interních (psychologických) faktorů na život člověka²¹

¹⁷ BORTHWICK-DUFFY, Sharon. *Quality of life and quality of care in mental retardation*. In: Mental retardation in the year 2000. Springer New York, [online]. 1992. [cit. 2018-1-25]. p. 52-66. Dostupné z: http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4613-9115-9_4#page-2

¹⁸ HERMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-106-0

¹⁹ FELCE, David, PERRY, Jonathan. *Quality of life: Its definition and measurement. Research in developmental disabilities*. [online]. 1995. [cit. 2018-1-25].

Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0891422294000288?via%3Dihub>

²⁰ PACIONE, Michael. *Urban environmental quality and human wellbeing - a social geographical perspective*. Landscape and urban planning. 2003, roč. 65, 1-2, s. 1930. ISSN 01692046.

²¹ ADRAŠKO, Ivan. *Kvalita života jako součást profilu konkurenceschopného regionu?* In: XI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků z kolokvia (Pavlov 18. - 20. 6. 2008). Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 39-44. ISBN 978-80-210-4625-2

3.3 Faktory kvality života

Kvalitu lidského života ovlivňují různé faktory různým stylem. Elementárně lze rozlišovat tyto faktory na objektivní a subjektivní. Z hlediska objektivního přístupu se můžeme na kvalitu života zaměřit skrze splnění materiálních a sociálních požadavků včetně ekonomických, zdravotních a environmentálních podmínek. Hledisko subjektivní obsahuje kvalitu života z pohledu celkové spokojenosti jedince se životem v souvislosti s jeho očekáváními, zájmy, hodnotami a životním stylem.²² Bohužel se tyto faktory často prolínají a zřídka jsou jednoznačně oddělené. Jak jsem již uváděla dříve, podle dosavadních definic, nelze ani u faktorů ovlivňujících kvalitu života nalézt jednoznačnou shodu.

Z hlediska medicínského tu mám několik faktorů, které ovlivňují kvalitu života. Health Related Quality of Life (HRQoL) se ovšem nevztahuje v užším pojetí pouze na hledisko a stav zdraví jedince, ale indikátory jsou promítnuty i v širších souvislostech. Kvalita života je z tohoto hlediska tvořena ze subjektivního pocitu pohody, spokojenosti, schopnosti pečovat o sebe, schopnosti fungovat v každodenním životě a zastávat sociální role. Vnější zdroje tvoří další rozměr a to materiální povahy a sociální.²³ Na základě výše uvedených subjektivních a objektivních faktorů kvality života lze podotknout, že obě kategorie se ve snaze postihnout kvalitu života pacientů prolínají a není možné je od sebe oddělit. Zjišťování kvality života v této oblasti je potřebné také pro další vymezení kritérií spojených s další léčbou a uzdravením pacienta. Dobrým případem v této oblasti je Index kvality života pacienta ILF. Sem můžeme přiřadit v souladu s výše zmíněnými kritérii HRQoL schopnost pacienta pečovat o sebe sama, sociální opora pacienta, zvládání těžkostí v souvislosti s nemocí, prožívání bolesti a kompletní emocionální stav pacienta²⁴.

W. O. Spitzer se na problematiku vymezení faktorů kvality života v medicínském pojetí zaměřil ještě o něco obsáhleji. Mezi faktory podle něj náleží ještě pracovní schopnost pacienta, jeho fyzická nezávislost na druhých, finanční situace pacienta, to jakým způsobem tráví svůj volný čas, bolesti pacienta, nepohodlí, nálada, povědomost pacienta o možných následcích jeho nemoci, schopnost komunikace pacienta s jeho okolím a vztah pacienta

²² HNILICOVÁ, Helena. *Některé aspekty kvality života současného člověka*. In J. Džuka (Ed.), *Psychologické dimenze kvality života* [Electronic version] (s. 42 - 53). 2004. Prešov: Prešovská univerzita.

²³ ŘEHULKA, Evžen a Oliva ŘEHULKOVÁ. *Kvalita života v rozměru normality a patologie*. In *Konference Sociální procesy a osobnost 2005. Sborník abstrakt*. Brno: Zprávy PSÚ AV ČR, 2005. s. 13-14. ISSN 1211-8818.

²⁴ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada. 2002. ISBN 80-247-0179-0

v rámci jeho primární sociální skupiny, rodina a blízcí přátelé.²⁵ Zde se samozřejmě jedná o kvalitu života ve srovnání se zdravím, jelikož je zde kvalita vztahována k člověku jako pacientovi, tedy člověku ve velmi specifické životní situaci. Nicméně i zde jsou faktory ovlivněny vůči kvalitě pojaty komplexněji a to jak z pohledu sociálního, tak i fyzického a zdravotního.

Dle Světové zdravotnické organizace WHO je uváděno dohromady 6 dimenzí kvality života, které vyplývají z dotazníku WHOQOL-BREF/1996. V tomto vymezení jsou dimenze a faktory kvality života následující²⁶:

1. Dimenze fyzická:

- prožívání bolesti, schopnost uvolnění se, subjektivně hodnotit energii a vytrvalost, pohyblivost, pracovní způsobilost a případnou závislost na lécích

Tato dimenze představuje fyzickou schopnost a práva člověka. Práva vychází ze základních ústavních pramenů a to z Listiny základních práv a svobod. Z těchto práv pod fyzickou dimenzi jasně spadá právo na dobrou práci, právo na odpočinek na dobrou a bezplatnou zdravotní péči a na náhradu mzdy v případě nemoci.²⁷

2. Dimenze psychická:

- prožívání negativních a pozitivních emocí, schopnost koncentrace, vážení si sama sebe, vztah k vlastnímu tělu, schopnost učit se a spirituální prožívání

Tato dimenze je otázkou psychickou, kdy v různých situacích můžeme prožívat různé věci. Právo člověka na život, každý má právo na život dokonce i nenarozené dítě. Nikdo nesmí být zbaven života. Právo na vzdělání, možnost se něco učit a být učen.²⁸

3. Nezávislost:

- jedná se o dimenzi tvořenou různými aspekty omezení nezávislosti tělesné a potřeby nebo nutnosti používat pomůcky nebo užívat léky

²⁵ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada. 2002. ISBN 80-247-0179-0

²⁶ DŽUKA, Jozef. *Kvalita života a subjektivna pohoda – teórie a modely, podobnosť a rozdiely*. In J. Džuka (Ed.), *Psychologické dimenze kvality života [Electronic version]* (s. 42 - 53). Prešov: Prešovská univerzita. 2004

²⁷ Usnesení 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI [právní informační systém]*. Wolters Kluwer ČR.

²⁸ Usnesení 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI [právní informační systém]*. Wolters Kluwer ČR.

Dimenze nezávislosti se může hodnotit po fyzické stránce jako například právo na pomoc v hmotné nouzi pro zajištění základních životních podmínek. Právo na spravedlivou odměnu za vykonanou práci. V případě nemoci ze zákona má každý právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky.²⁹

4. Dimenze sociální:

- zde se jedná o subjektivní hodnocení osobních, sexuálního vztahů a adekvátnosti sociální opory

Sociální dimenze a právo občanů se svobodně sdružovat ve spolcích a sdruženích. Rodina jako základní sociální jednotka je pod ochranou státu. Tyhle základní lidská práva jsou zakotvena na základní ústavní úrovni našeho státu.³⁰

5. Dimenze environmentální:

- jedná se o aspekty prostředí zejména sociální a fyzikální, jako např. bydlení, jeho kvalita, finanční situace, dostupnost zdravotních služeb apod.

Každý má právo na příznivé životní prostředí a na informace o něm podle zvláštního zákona. Právo na to vlastnit majetek, nedotknutelnost obydlí. Právo na bezplatnou zdravotní péči. Právo na pomoc nehmotné nouzi a zajištění základní životní úrovně. Právo na odměnu za vykonanou práci.³¹

6. Dimenze náboženství:

- spiritualita, kterou tvoří náboženské přesvědčení nebo pohled člověka na svět

Svoboda projevu a právo na informace musí být zaručeno, svoboda náboženského vyznání, svobodné volby a přesvědčení člověka o základních hodnotách lidského života.³²

²⁹ Usnesení 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

³⁰ Usnesení 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

³¹ Usnesení 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

³² Usnesení 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Podle Roberta A. Cumminse, který udává 6 faktorů ovlivňujících kvalitu života člověka. V tomto pojetí se již nejedná pouze o kvalitu života pacientů a v rámci zdraví, ale jde o faktory kvality života obecně.

Níže uvádím jejich výčet:

- sociální vztahy s rodinou a přáteli
- well-being
- zdraví
- práce a aktivity
- komunitní participace
- osobní bezpečnost

Pojem well-being uvedený jako jeden z faktorů kvality života, je také současně zakotven v definici kvality života Evropské nadace pro rozvoj životních a pracovních podmínek. Kvalita života je multidimenzionální kategorie, konceptualizována nejčastěji na základě well-beingu - spokojenosti se životem a štěstím.³³

Dále i podle teorie Jiřího Mareše a Jany Marešové (2004) můžeme vyvodit, že kvalitu života není možné zcela odvodit od stavu zdraví, životní spokojenosti nebo pohody, ale jedná se o daleko komplexnější kategorií, která pojímá také další složky. Úroveň nezávislosti na okolí, sociální vztahy, názorové přesvědčení a víra jsou považovány za další z faktorů mimo zdravotní a psychický stav. Opět je kladen důraz na koncept kvality života komplexní a multidimenzionální a jeho subjektivní hodnocení faktorů výše uvedených v souvislosti ke kulturnímu prostředí a sociálnímu a environmentálnímu kontextu.³⁴

Kvalita života a její indikátory se dají shrnout podle dříve citovaných autorů v rovině psychické, kde je zásadní role subjektivního prožívání a hodnocení života jedincem. Dalšími jsou také emocionální stavy a tzv. well-being. Sociální rovina tvoří další složku a to zvláště sociální opora a vztahy s okolím. Tyto vnější aspekty jsou součástí většiny pohledů na indikátory kvality života. Rozdíl v pojetí lze nalézt v oblasti pracovních a volnočasových aktivit. Zatímco indikátory branné více z pohledu medicínské kvality života se zaměřují spíše na typy faktorů - jako samoobslužnost a pracovní schopnost ve smyslu být schopen vykonávat

³³ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena. Psychologie a nezaměstnanost: zkušenosti a praxe. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3457-2.

³⁴MAREŠ, Jiří, MAREŠOVÁ, Jana. *Bolest a kvalita života u dětí*. Bolest, 7, 4, str. 214-217. 2004. ISSN 1212-0634

specifické úkony apod., v obecnějším např. práce ve smyslu zaměstnání. Další rozdíly můžeme nalézt v tom, zda autoři přiřazují k faktorům kvality života také spiritualitu a její prožívání, subjektivní pocit smysluplnosti života.

Poněkud jiný pohled na faktory kvality života, resp. její charakteristiky, nabízí autoři Evžen Řehulka a Jana Řehulková. Podle jejich úhlu pohledu skrze subjektivní vnímání jedince a obsahovou analýzou textů dospěli k následujícím protilehlým charakteristikám kvality života, které jsou: Budoucnost – minulost, velká – malá sebereflexe, odpovědná – laxní verbalizace, určitost – neurčitost, aktivita – pasivita, spokojenost – nespokojenost, plánovitost – nahodilost, uspořádanost – neuspořádanost, silná – slabá sebekritičnost a vysoká – nízká sebedůvěra. Autoři se pak dále věnovali rozdílům na jakých charakteristikách, resp. jejich polaritách, si představují pojem kvality svého života hospitalizované osoby v porovnání se zdravými osobami. Výsledkem bylo zajímavé zjištění, že hospitalizovaní pacienti se v rámci budování kvality života vyznačovali orientací na budoucnost, laxní verbalizací, menší sebereflexí, neurčitostí, nespokojeností, pasivitou, neuspořádaností, nahodilostí, slabou sebekritičností a sebedůvěrou, kde oproti zdravým osobám byly typické orientace na opačné polarity těchto charakteristik.³⁵

³⁵ ŘEHULKA, Evžen, ŘEHULKOVÁ Jana. Volný čas, kvalita života a rozvoj osobnosti. In *2. mezinárodní konference O výchově a volném čase*. [online]. 2006. [cit. 2018-1-25]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/15870616-2-mezinarodni-konference.html>

4 Regionální disparity

Kvalitu a rozvoj lidského života ovlivňuje celá řada nejrozličnějších faktorů, jsou to faktory ekonomické, společenské, sociální a environmentální. Region můžeme definovat pomocí definice ze zákona o podpoře regionálního rozvoje v paragrafu druhém. Regionem se rozumí územní celek, který je vymezen na základě administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí, jejichž rozvoj je na základě tohoto zákona podporován.³⁶

Regionální disparita jako pojem vznikl spojením pojmů region a disparita, významově jako územní nerovnováha. Pojem region jsme si definovali už výše. Disparita může být definována jako rozdílnost nebo nerovnost, kterou má ve smyslu politickém, sociálním nebo ekonomickém identifikovat či srovnávat. Disparity je možné chápat jako nepoměr různých jevů na daném území s výskytem alespoň ve dvou entitách dané územní jednotce.³⁷

Podle Ministerstva pro místní rozvoj ČR je možné disparity chápat jako nevysvětlené rozdíly rozvoje ekonomického, sociálního a ekologického charakteru na území regionů. Problémy disparit, kterým je potřeba se vyvarovat a které je potřeba řešit jsou ty, které vznikly činností člověka. Zde můžeme vidět, že pojem disparita je zde chápán spíše negativně jako nějaký problém, který z nerovností vychází. Na druhou stranu je ale možné disparity definovat i v pozitivní rovině a to vyzdvihnout pozitivní a silné stránky regionu a jejich srovnání.³⁸

Regionální vývoj byl u nás značně ovlivněn procesem transformace a vývojem po roce 1990. Začátek transformace v podstatě odstartoval prohlubování regionálních disparit na našem území. V devadesátých letech totiž byly rozdíly mezi regiony velmi zanedbatelné, v průběhu času ovšem změnou orientace z těžkého průmyslu došlo k zvyšování rozdílů a

³⁶ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

³⁷ HUČKA, Miroslav, KUTSCHERAUER, Alois. *Metodologická východiska zkoumání regionálních disparit*. In XI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků z kolokvia konaného v Pavlově 18.-20. června 2008 [CD-ROM]. Masarykova univerzita, Brno, 2008. s. 8-14. ISBN 978-80-210-4625-2.

³⁸ Definice pojmu disparita. Metodická podpora regionálního rozvoje. [online]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/diskuze.437/items/definice-pojmu-disparita.html>

vzniku disparit.³⁹ Tím se staly disparity významnými faktory, které zásadně ovlivňují rozvoj regionů.

Další z názorů nabízí, že se disparity dají členit do čtyř níže uvedených skupin. Tyto jednotlivé typy regionálních nerovností jsou navzájem provázány a mezi sebou se významně ovlivňují. Jsou to:

- ekonomické,
- fyzické,
- sociální,
- environmentální.

Další stanovisko v teorii tvorby disparit prezentuje ve společné práci Vladimír Žitek a Viktorie Klímová, dle kterých se ekonomie na regionální úrovni v současnosti řadí mezi hlavní zprostředkovatele regionálních disparit – přírodní podmínky, ekonomická struktura, demografická situace, relativně nízká mobilita pracovních sil a kapitálu, institucionální faktory, nepružnost nákladů a cen, psychologické faktory a politická rozhodnutí.⁴⁰

Další z autorů, Miroslav Hučka - toto téma dále rozvádí a přibližuje, že je velké množství faktorů ovlivňujících regionální disparity a ty lze dělit na primární a sekundární. Primární faktory jsou nízká mobilita pracovní síly a kapitálu, geografická struktura regionu, politická rozhodnutí a institucionální faktory. Sekundární faktory jsou především tvořeny vnější ekonomikou, faktory prostředí, demografickou situací, rigiditou nákladů a cen.⁴¹

Zkoumání regionálních disparit by mělo být základním podkladem pro aplikování nástrojů regionální politiky, na základě nichž by mělo dojít ke zkvalitnění cílů regionální politiky. Tím dojde k pozitivnímu ovlivnění dopadu regionálních politik na občany.

³⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-80-5.

⁴⁰ ŽITEK, Vladimír, KLÍMOVÁ, Viktorie. *Regionální politika*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7

⁴¹ HUČKA, Miroslav, KUTSCHERAUER, Alois. *Metodologická východiska zkoumání regionálních disparit*. In XI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků z kolokvia konaného v Pavlově 18.-20. června 2008 [CD-ROM]. Masarykova univerzita, Brno, 2008. s. 8-14. ISBN 978-80-210-4625-2.

4.1 Indikátory kvality života a rozvoje regionu

Pro výzkum kvality života jsou zde snahy o import makro ukazatelů celostátní úrovně na úroveň regionální. Hlavní problém je v otázce výběru indikátorů, které ve srovnání s celostátní úrovní mohou působit jinak než v úrovni regionální. Důležité je také tematické zaměření, výzkumný tým a jeho složení až na drobné odchylky u národního důchodu, který je s kvalitou života spojen.⁴²

V rámci regionální politiky se díky měření regionálních disparit, lepšího rozvoje regionů a kvality života vypracovala na základě Strategie regionálního rozvoje Deskripce a srovnávací analýza krajů ČR. Jedná se o jednotnou metodiku, která je určena pro charakterizované regiony s popisem a číselnými údaji, které jsou zaznamenány v tabulkách deskriptorů.⁴³

Charakteristika jednotlivých krajů ČR označená jako deskripce je zakotvena v zákoně č. 347/1997 Sb., jedná se o základní znaky geografické, environmentální, ekonomické a demografické. Deskriptor může být vyjádřen více nebo jenom jedním identifikátorem a tvoří základní popisnou jednotku. Problémové okruhy se sledují ve skupinách deskriptorů v rámci Strategie regionálního rozvoje České republiky.

Skupiny deskriptorů jsou následující:

- Souhrnná charakteristika regionu – lokalizace regionu, struktura regionu, obyvatelstvo, hospodářská charakteristika regionu, vnější vztahy regionu a ekonomické agregáty.
- Ekonomický potenciál – úroveň zaměstnanosti v regionu, intenzita ekonomických aktivit, výzkum a vývoj, úroveň investičních aktivit, zemědělství, cestovní ruch a ekonomické agregáty.
- Lidský potenciál – demografický vývoj, životní úroveň obyvatelstva, zdravotní stav obyvatelstva, vzdělanostní struktura obyvatelstva, úroveň nezaměstnanosti, sociální úroveň.
- Technická vybavenost a obsluha území – úroveň dopravní a technické infrastruktury, dopravní obsluhy a bydlení.

⁴² CHARVÁT, Ondřej, PETR, Ondřej. *Kvalita života v příhraničních oblastech ČR*. Sborník příspěvků XII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách z kolokvia. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4883-6.

⁴³ KUTSCHERAUER, Alois. *Sledování regionálních rozdílů, Deskripce regionů*. Ostrava [online]. 2004 [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: http://alkut.cz/download/deskripce_regionu.pdf.

- Životní prostředí – ovzduší, voda, odpady a charakter přírody.

Dále indikátory definují problémové okruhy a na jejich základě dochází k hodnocení strategie. Jsou jimi:

- Lidé
- Osídlení
- Ekonomika regionů
- Technická a dopravní infrastruktura
- Krajinový potenciál a ochrana životního prostředí
- Využití kulturního potenciálu
- Cestovní ruch
- Veřejná správa

Deskripce jednotlivých regionálních rozdílů je popsána v tzv. stromové struktuře, která se aplikuje na úrovních regionu.⁴⁴

Indikátory lze stanovit s pomocí ukazatelů z kvalifikovaných analýz, které charakterizují vývoj regionu a které jsou specifické pro regionální rozvoj. Tak můžeme dosáhnout indikátoru, který bude schopný dostatečně vypovídat o rozvoji regionu.⁴⁵

4.2 Metody měření

Kvalitu života na regionální úrovni není možné měřit stejným způsobem jako na úrovni mezinárodní nebo národní. Jedná se především o hodnocení stejnými indikátory, protože ne všechny indikátory se dají sledovat nebo se sledují jak na úrovni národní, tak na úrovni regionální. Dalším hlediskem může být i důležitost, co je důležité sledovat u národní úrovně, není potřeba sledovat na regionální a naopak. Z tohoto důvodu je potřeba brát v úvahu charakter a velikost území, které se bude hodnotit a brát v úvahu dostupné informace.⁴⁶

⁴⁴ KUTSCHERAUER, Alois. *Sledování regionálních rozdílů, Deskripce regionů*. Ostrava [online]. 2004 [cit. 26.2.2018]. Dostupné z: http://alkut.cz/download/deskripce_regionu.pdf.

⁴⁵ SVATOŠOVÁ, Libuše, BOHÁČKOVÁ, Ivana, HRABÁNKOVÁ, Magdaléna: *Regionální rozvoj z pozice strukturální politiky*. České Budějovice: JČU, 2005. ISBN 80-7040-749-2

⁴⁶ *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*. Praha: Gutenberg, 2002. ISBN 80-86349-06-3.

V praxi při plánování regionálního rozvoje jsou často uplatňovány různorodé pohledy k hodnocení regionálních disparit. Metodiky nejsou vytvářeny na úrovních jednotlivých krajů, z toho důvodu mezi nimi často vznikají nesrovnalosti a jsou od sebe kompletně odlišné.

V pohledu za hranice naší země se autoři zabývali různými teoriemi a možnostmi měření:

- Index užitého ekonomického blahobytu – Index of Sustainable Economic Welfare (ISEW). Tento index je jedním z aktuálně využívaných indexů k měření úrovně kvality života a rozvoje regionu v některých státech Evropské unie. Index poukazuje na míru ekonomického blahobytu a jsou v něm obsaženy environmentální, ekonomické i monetárně oceněné položky.⁴⁷
- Součástí indexu jsou tyto položky: osobní výdaje na spotřebu, index distribuční nerovnosti, tržní hodnota dodatečného vstupu výrobního faktoru práce, odhad toku služeb z výrobků dlouhodobé spotřeby, odhad hodnoty služeb dopravních komunikací, odhad hodnoty veřejných zdravotnických a vzdělávacích služeb, výdaje na reklamu na národní úrovni, výdaje na výrobky dlouhodobé spotřeby, odhad nákladů urbanizace, odhad hodnoty služeb dopravních komunikací, odhad nákladů na dojíždění, automobilových nehod, znečištění vod a ovzduší, odhad nákladů způsobených hlukem, ztráty obdělávané půdy, ztráty mokřadů, vyčerpávání neobnovitelných zdrojů, dlouhodobé škody na životním prostředí, čisté dodatky do zásoby reprodukčního kapitálu a čisté zahraniční zadlužení. Z toho nám vyplývá, že ISEW je založen podobně jako HNP (hrubý národní produkt) na ekonomickém měření osobní spotřeby. Liší se v položkách, kde započítává náklady vzniklé poškozením životního prostředí a znehodnocení přírodních zdrojů, dále změny příjmů, hodnotu práce v domácnosti.⁴⁸
- Index regionální kvality života – Regional Quality of Development Index QUARS, původem z Itálie. Jeho hlavní myšlenkou bylo, že kvalita života společnosti není ovlivněna hospodářským růstem, ale pro její zvýšení je důležitý udržitelný rozvoj společnosti. Index tvoří 45 ukazatelů rozdělených do sedmi kategorií a to životní

⁴⁷ ŠČASNÝ, Milan, KOPECKÝ, Ondřej, CUDLÍNOVÁ, Eva. *Alternativy k ukazateli HDP – zhodnocení předpokladů a využití indikátorů trvale udržitelného ekonomického blahobytu (ISEW) pro Českou republiku*, Sborník příspěvků „Hospodářské sektory a environmentální integrace“, svazek 4. Praha: Kleinwächter Frýdek-Místek, 2002. ISBN 80-238-8378-X

⁴⁸ NOVÁČEK, Pavel. *Křižovatky budoucnosti. Směřování k udržitelnému rozvoji a globálnímu řízení*. Praha: G plus G, 1999. ISBN 80-86103-27-7.

prostředí, ekonomika a zaměstnanost, občanská práva, rovné příležitosti, vzdělání a kultura, zdraví a účast občanů při politickém a sociálním rozhodování. Více o výpočtu a další podrobnosti o úspěchu a neúspěchu můžeme nalézt v práci Yanne Goossens a kol.⁴⁹

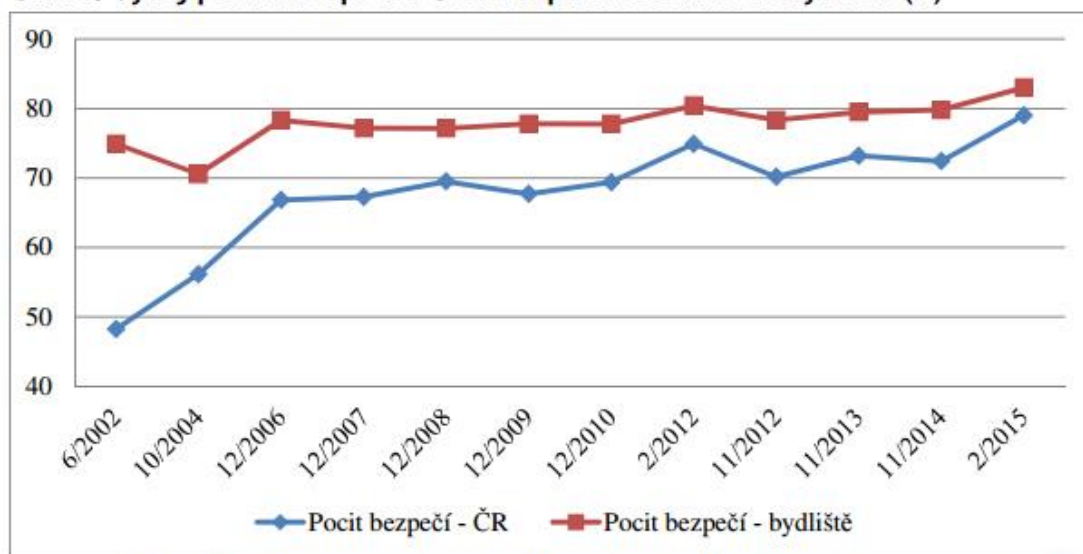
⁴⁹ GOOSSENS, Yanne. a kol.: *Alternative progress indicators to Gross Domestic Product (GDP) as a means towards sustainable development*. Luxemburg (Luxembursko): studie Evropský parlament [online]. 2007 [cit. 27.2.2018]. Dostupné z <http://www.beyond-gdp.eu/download/bgdp-bp-goossens.pdf>.

5 Pocit bezpečí

Zkoumání pocitu bezpečí a jeho vliv na úroveň kvality života je oblastí, která je dlouhodobě sledována nejen na národní úrovni, ale i na úrovni mezinárodní. V České republice je tento jev sledován od 90. let minulého století. Sledování pocitu bezpečí je také podmíněno bojem proti kriminalitě a prevenci kriminality. V devadesátých letech byl po revoluci zaznamenán nárůst kriminality na základě oficiální registrace trestných činů a díky tomu se zájem sledování pocitu bezpečí zvýšil.

Když se zamyslíte, cítíte se bezpečně? Cítíte se bezpečně na ulici? Na nádraží? V místě svého bydliště? V práci? Myslím, že většina z nás při odpovědích trochu zaváhá. Nicméně se můžeme na základě již dřívějších výzkumů veřejného mínění podívat na obrázek níže, který pomocí grafu znázorňuje vývoj pocitu bezpečí.

Graf 1. Vývoj pocitu bezpečí v České republice a v místě bydliště (%)

Pozn.: vlastní výpočty; platná procenta; otázky „Řekněte mi, prosím, cítíte se bezpečně v naší republice celkově?“ a „Řekněte mi, prosím, cítíte se bezpečně v místě Vašeho bydliště?“; spojení kategorií „rozhodně ano“ a „spíše ano“
Zdroj: CVVM⁵⁰

Obrázek 1 Vývoj pocitu bezpečí⁵⁰

Začátkem nového tisíciletí začalo Centrum pro výzkum veřejného mínění (dále CVVM) s periodickým sledováním pocitu bezpečí občanů České republiky. Sesbíraná data

⁵⁰ KRULICHOVÁ, Eva. *Pocit bezpečí v České republice a v Evropě*. [online] European Social Survey. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <http://ess.soc.cas.cz/aktuality/pocit-bezpeci-v-ceske-republice-a-v-evrope#.WpAaLKjOXIW>

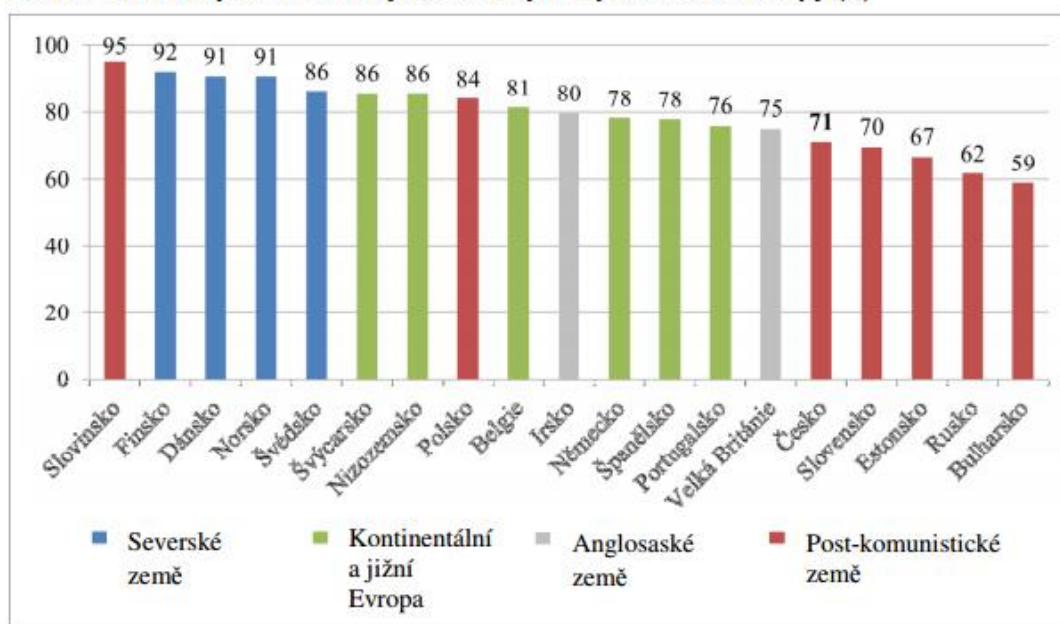
v obrázku výše nastiňují pozitivní trend vývoje pocitu bezpečí u nás. Zatím co v roce 2002 se cítila bezpečně ani ne polovina dotázaných občanů (48 %), v místě bydliště dotázaných pak více až tři čtvrtiny respondentů (75 %). V dlouhodobém měření můžeme vidět rostoucí procenta pocitu bezpečí, především v oblasti celé České republiky a to na 79 % v roce 2015, v místě bydliště nebyl nárůst tak markantní ale i tak vzrostl na 83 % v roce 2015.⁵¹

Tyto hodnoty na mě působí velice optimisticky, ale jsem trochu skeptická k tomu, že by se tento vývoj udržel i v posledních dvou letech. Na základě vlastního dotazování pak budu moci sama porovnat, jak jsou na tom s pocitem bezpečí obyvatelé Jihomoravského kraje.

Co se týče srovnání České republiky s ostatními Evropskými státy, pocit bezpečí byl zkoumán v letech 2012 až 2013 v rámci mezinárodního Evropského sociálního výzkumu. Data z tohoto výzkumu ukazují, že mezi ostatními státy Česká republika figuruje na obrázku níže v grafu mezi státy s nižším pocitem bezpečí. Na prvním místě se v tomto výzkumu umístilo Slovinsko a hned dále Severské země Finsko, Dánsko, Norsko, Švédsko. Na druhé straně hůře na tom podle zkoumání jsou naši sousedi Slováci, Estonci, Rusové a Bulhaři – tedy většina Post-komunistických zemí.

⁵¹ TUČEK, Milan. *Pocit bezpečí a bezpečnostní rizika a hrozby z pohledu české veřejnosti - únor 2015*. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění. [online]. 2015. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/negativni-jevy-bezpecnost/1862-pocit-bezpeci-a-bezpecnostni-rizika-a-hrozby-z-pohledu-ceske-verejnosti-unor-2015>

Graf 2. Pocit bezpečí v místě bydliště ve vybraných státech Evropy (%)

Pozn.: platná procenta; otázka „Jak bezpečně se cítíte - nebo byste se cítil(a) - když procházíte po setmění sám(a) v okolí vašeho bydliště? Cítíte se - nebo cítil(a) byste se...“; spojení kategorií „velmi v bezpečí“ a „v bezpečí“, podobně viz Hummelsheim et al. 2010
Zdroj: ESS Round 6

Obrázek 2 Pocit bezpečí v Evropě⁵²

Rozdíly na obrázku v grafu výše mezi jednotlivými Evropskými státy není možné zcela jednoznačně osvětlit. Důvody, proč se někde cítí obyvatelé bezpečněji, nejsou zcela známy. Dle novějších studií lze rozdíly mezi státy spojit s různými ekonomickými a sociálními podmínkami pro život obyvatel jednotlivých států. Dalším hlediskem může být i celková spokojenost obyvatel hodnocených zemí s prožíváním života.⁵³

Pocit bezpečí je v České republice často propojován s mírou registrované kriminality, jejíž trend má v současné době mírně klesající tendenci. Míře kriminality v České republice se budu věnovat ještě v další kapitole. Nicméně dle některých názorů není možné hodnotit pocit bezpečí pouze na základě hodnot kriminality v jednotlivých zemích. Na základě výzkumu Eurostatu z roku 2012 data podporují tuto druhou teorii v tom, že například severské země jako Švédsko se řadí mezi země s nejvyšší mírou kriminality, přičemž pocit bezpečí je v této zemi hodně vysoký a obyvatelstvo zřejmě vysoká kriminalita nijak netíží. Tyto výsledky

⁵² KRULICHOVÁ, Eva. *Pocit bezpečí v České republice a v Evropě*. [online] European Social Survey. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <http://ess.soc.cas.cz/aktuality/pocit-bezpeci-v-ceske-republice-a-v-evrope#.WpAaLKjOXIW>

⁵³ HANSLMAIER, Michael. *Crime, fear and subjective well-being: How victimization and street crime affect fear and life satisfaction*. European Journal of Criminology, 10(5), 515–533. [online]. 2013. [cit. 23.2.2018] Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1477370812474545>

ovšem zase mohou být zkresleny skutečností, že v každé zemi jsou trestné činy zaevidovány jinak a proto by se mezi sebou v této mezinárodní úrovni vůbec neměly srovnávat.⁵⁴

Na otázku proč je v post-komunistických zemích tak nízká hodnota pocitu bezpečí se nabízí odpověď, že je to díky změně politického režimu a lidé mají zakotvenou nedůvěru v státní aparát, policii a soudy na základě předešlých zkušeností. Proto se jen velmi opatrně obyvatelé učí důvěřovat chodu demokratického státu.⁵⁵

Pokud se člověk necítí ve svém okolí v bezpečí, těžko může vést kvalitní a plnohodnotný život. Pocit bezpečí bezpochyby kvalitu života ovlivňuje, proto bude zařazen do mého empirického výzkumu.

⁵⁴ KRULICHOVÁ, Eva. *Pocit bezpečí v České republice a v Evropě*. [online] European Social Survey. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <http://ess.soc.cas.cz/aktuality/pocit-bezpeci-v-ceske-republice-a-v-evrope#.WpAaLKjOXIW>

⁵⁵ CAPARINI, Marina, MARENIN, Otwin. *Crime, Insecurity and Police Reform in Post-Socialist CEE*. The Journal of Power Institutions in Post-Soviet Societies, (Issue 2), 1–15. [online]. 2005. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <http://journals.openedition.org/pipss/330>

6 Kriminalita

Kriminalita je v dnešní době velmi důležitá stránka našeho života a lidská společnost jí věnuje velkou pozornost, co se týče zkoumání obav obyvatel a důsledků, které přináší. Obavy obyvatel se liší a to z mnoha různých důvodů. Teorie proč mají obyvatelé obavy a proč je někde a někdy mají obyvatelé více a jindy je mají zase méně, zpracovalo již několik odborníků. Například podle Chrise Haleho, který se zaměřil při zkoumání obav z kriminality na zranitelnost (vulnerabilitu) jedince, viktimizaci zkušenost jedince, vztah mezi prostředím a obavami a důležitou roli psychologických faktorů, které je mohou ovlivňovat.⁵⁶ Jinak oblast pojalo uskupení Franklin, Franklin a Fern, kteří teorii obav z kriminality rozdělili do dvou skupin. První skupina hledá faktory, které vyvolávají obavy v lidech a zvyšují je jako individuální zranitelnost, vysoká dezorganizace prostředí apod. Druhá skupina se zabývá faktory, díky kterým je možné částečně nebo dokonce úplně eliminovat obavy z kriminality. Do této skupiny patří sociální soudržnost, sousedské vztahy, neformální sociální kontrola.⁵⁷ Stephen Farrall a jeho kolektiv zase teorii strukturují do pěti oblastí a to viktimizace, psychologie rizika, sociální a makrosociální vlivy, vnímání okolního prostředí a vztahu obav z kriminality ve srovnání s jinými typy obav.⁵⁸

Obavy z kriminality, které pociťují obyvatelé určitého území, lze do jisté míry odvozovat dle úrovně kriminality na daném území. Některé výzkumy ukazují, že v oblastech s vyšším počtem trestných činů jsou obavy vyšší. Nicméně existují i další faktory, jak už bylo uvedeno výše, které ovlivňují lidské obavy. Poukazují na to například Dan Lewis a Michael Maxfield, kteří tvrdí, že kriminalitě si člověk více než ze statistik udělá obrázek z prostředí a to například z vandalizmu, znečištění ulic, odpadků, opuštěných chátrajících budov.⁵⁹

Novější studie Bobbiho Reese z roku 2009 ukazuje, že úroveň kriminality je do značné míry ovlivněna pomocí vztahu mezi obavami z kriminality a jistou viktimizací zkušeností

⁵⁶ HALE, Chris. *Fear of Crime: A Review of the Literature*. International Review of Victimology, 4(2), 79–150, [online] 1996. [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/026975809600400201>.

⁵⁷ FRANKLIN, T. Wilson, FRANKLIN, C. Adderley, & FEARN, N. E. *A Multilevel Analysis of the Vulnerability, Disorder, and Social Integration Models of Fear of Crime*. Social 98 Justice Research, 21, 204–227, [online]. 2008. [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1007/s11211-008-0069-9>.

⁵⁸ FARRALL, Stephen, JACKSON, Jonathan, GRAY, Emily. *Social Order and the Fear of Crime in Contemporary Times*. New York: Oxford University Press. [online] 2009. [cit. 24.2.2018] Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/286096758_Social_Order_and_the_Fear_of_Crime_in_Contemporary_Times

⁵⁹ LEWIS, A. Dan., MAXFIELD, G., Michael. *Fear in the Neighborhoods: An Investigation of the Impact of Crime*. Journal of Research in Crime and Delinquency, 17(2), 160–189, [online]. 1980 [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1177/002242788001700203>.

v případech obětí trestných činů, žijících v oblastech s vyšším výskytem kriminality paradoxně vykazují menší míru obav nežli ti, kteří žijí v oblastech s nižší mírou kriminality.⁶⁰

Oficiální policejní statistiky nám mohou poskytnout obraz úrovně kriminality dané oblasti. Mimo to můžeme také využít self-reportové viktimologické výzkumy a tím zohlednit kriminalitu úrovně viktimizace na daném území. Self-reportový výzkum má výhodu v tom, že jedinec sám hodnotí své zážitky během života a tím se do systému oficiálně evidovaných trestných činů, které jsou odhaleny nebo nahlášeny veřejností, dostává také kriminalita latentní, skutky nezaevidované nebo nezjištěné policií.⁶¹

Povědomí o míře kriminality se mezi obyvatele dostává většinou nepřímo a nejčastěji z médií, která se spoléhají na informace z veřejně dostupných statistik a zdrojů. To způsobuje, že dochází k významnému zvýšení provázanosti vztahu obav z kriminality a oficiálním statistikám kriminality.

V posledních letech dochází ke snižování oficiálně registrované kriminality, zvyšování životní úrovně, zlepšování zabezpečení aut a domácností. Nové technologie ovlivňují úroveň kriminality ve většině západních zemí. Nárůst vlastníků zabezpečovacích zařízení stoupá spolu s nárůstem osobního vlastnictví a tím dochází k prevenci a potlačení výskytu majetkových trestných činů.⁶²

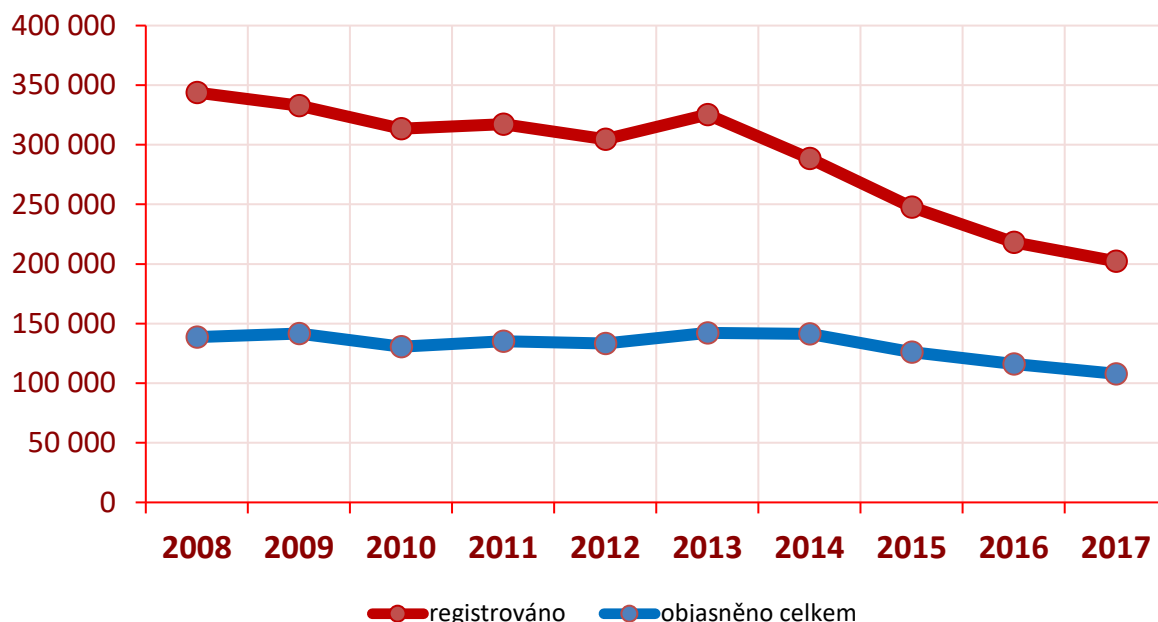
Statistické zprávy Policie ČR potvrzují ve srovnání s rokem 2016 sestupnou tendenci kriminality a snižování počtu oficiálně evidovaných trestných činů na našem území. Na grafu níže se můžeme podívat na názorný trend snižující se úroveň kriminality a míru objasněné kriminality v období 2008 – 2017. Až na roky 2011 a 2013, kdy došlo k mírnému nárůstu kriminality díky amnestii tehdejšího končícího prezidenta České republiky Václava Klause, můžeme na grafu sledovat posupné snižování kriminality na našem území. Na rozdíl od počtu

⁶⁰ REESE, Bobbi. *Determinants of the Fear of Crime: The Combined Effects of CountryLevel Crime Intensity and Individual-Level Victimization Experience*. International Journal of Sociology, 39(1), 62–75, 2009. [online] Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2753/IJS0020-7659390104>. [cit. 24.2.2018]

⁶¹ THORNBERRY, P. Terence, KROHN, D. Marvin. *The Self-Report Method for Measuring Delinquency and Crime*. [cit. 24.2.2018] Criminal Justice, 4, 33–83. 2000. [online] Dostupné z: https://www.ncjrs.gov/criminal_justice2000/vol_4/04b.pdf

⁶² VAN DIJK, Jan, MANCHIN, Robert, VAN KESTEREN, John, NEVALA, Sami, HIDEG, Gergely. *The Burden of Crime in the EU: Research Report: A Comparative Analysis of the European Crime and Safety Survey (EU ICS) 2005*. [online]. Turin: Unicri. [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/254804070_The_burden_of_crime_in_the_EU_A_comparative_analysis_of_the_European_Survey_of_Crime_and_Safety_EU_ICS_2005

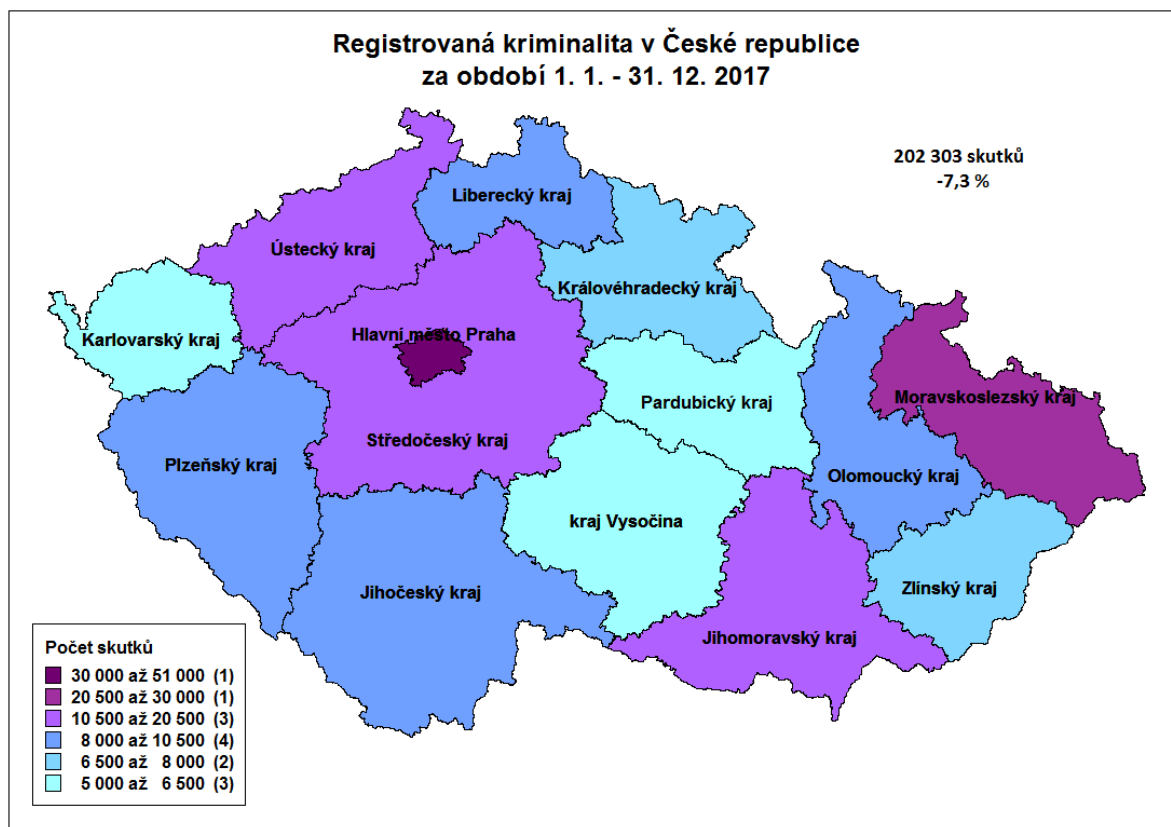
trestných činů se počet objasněných trestných činů téměř nesnížil a zůstává s drobnými odchylkami na stejných hodnotách po celou dobu sledování.

Obrázek 3 Vývoj trestných činů⁶³

Na obrázku níže můžeme vidět rozložení počtu kriminality v jednotlivých krajích ČR. Nejvyšší je kriminalita v Hlavním městě Praze i přes svoji nejmenší rozlohu, žije v tomto regionu velké množství obyvatel a jiných subjektů způsobilých k protiprávním úkonům. Dalším regionem sice s oblastí větší, ale také s vysokým procentem kriminality je kraj Moravskoslezský. Ve třetím pásmu jsou tři kraje Jihomoravský, Středočeský a Ústecký. Uprostřed už s mnohem menším hodnotovým rozptylem jsou kraje Olomoucký, Liberecký, Jihočeský a Plzeňský. Na předposledním místě jsou Královéhradecký kraj a kraj Zlínský. Kraje s nejnižším procentem kriminality jsou kraj Vysočina, Karlovarský a Pardubický kraj. Tabulka také ukazuje procentuální meziroční srovnání kriminality v jednotlivých krajích oproti roku 2016.

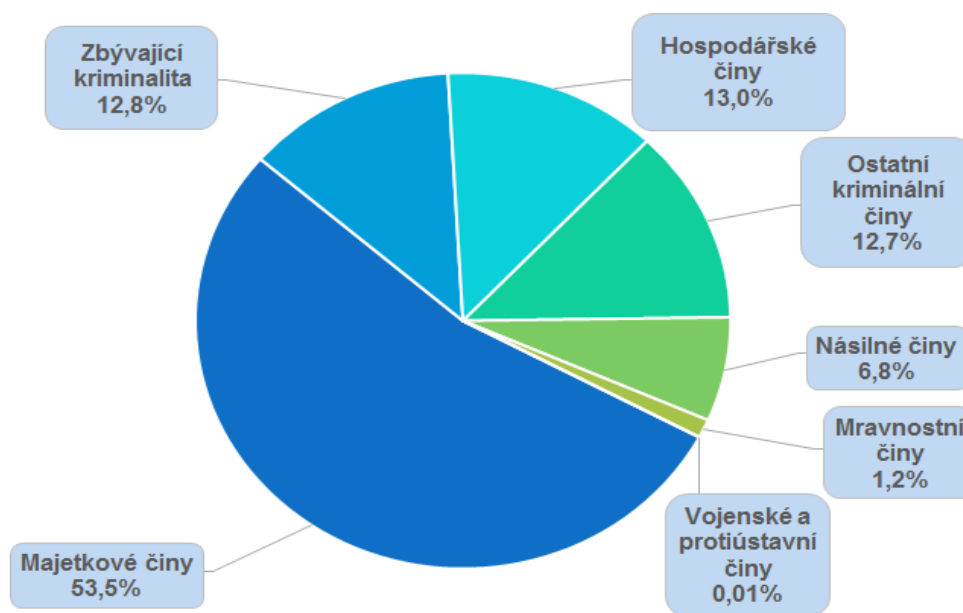
⁶³ Policie ČR. *Kriminalita za rok 2017*. [online]. 2018. [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kriminalita-za-rok-2017.aspx>

Obrázek 4 Kriminalita v krajích ČR⁶⁴

Ve statistických zprávách Policie ČR nicméně můžeme najít i další informace a statistiky jaké trestné činy jsou nejčastěji páchany. I když jsem uváděla výše, že dochází ke snížení počtu majetkových trestných činů díky pokroku moderní techniky, na grafu níže můžeme vidět, že majetkové trestné činy stále tvoří více než polovinu trestných činů. Další v pořadí jsou hospodářské činy, ostatní kriminální činy a násilné činy. Z těchto údajů je patrné, že v našem státě je, co se týká míry kriminality, ještě hodně na čem pracovat. Pokud je míra kriminality jedním z faktorů, které ovlivňují kvalitu života není divu, že podle výzkumů je Česká republika mezi ostatními Evropskými státy na téměř posledním místě. Nesmíme ale zapomínat i na další faktory.

⁶⁴ Policie ČR. *Kriminalita za rok 2017*. [online]. 2018. [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kriminalita-za-rok-2017.aspx>

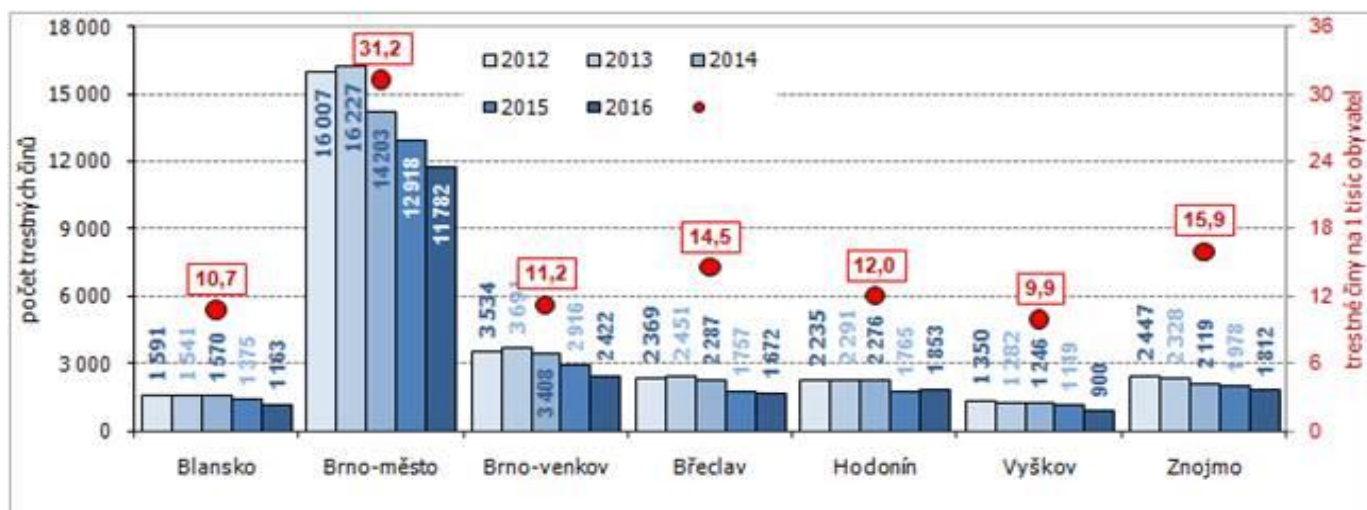
Obrázek 5 Rozdělní trestných činů⁶⁵

Když se zaměříme pouze na Jihomoravský kraj, můžeme se podívat na statistiky kriminality na jeho území i v rámci jednotlivých okresů s porovnáním na počet obyvatel v jednotlivých okresech.

Čísla trestných činů za rok 2016 ukazují, že v celém Jihomoravském kraji došlo k více než 21 500 zjištěných trestných činů, což je bylo o 2 200 méně než za rok 2015. V roce 2017 bylo v součtu ještě o 1 500 trestných činů méně a to něco málo přes 20 000 činů. V porovnání míry kriminality mezi okresy kraje v roce 2016 byla nejvyšší v Brně-městě, naopak nejnižší v okrese Vyškov. Jinak se meziročně v okresech kriminalita snížila s výjimkou okresu Hodonín, kde došlo k mírnému zvýšení počtu trestných činů. Viz obrázek níže, kde můžeme vidět meziroční porovnání a snižující se trend zjištěné kriminality 2012-2016.⁶⁶

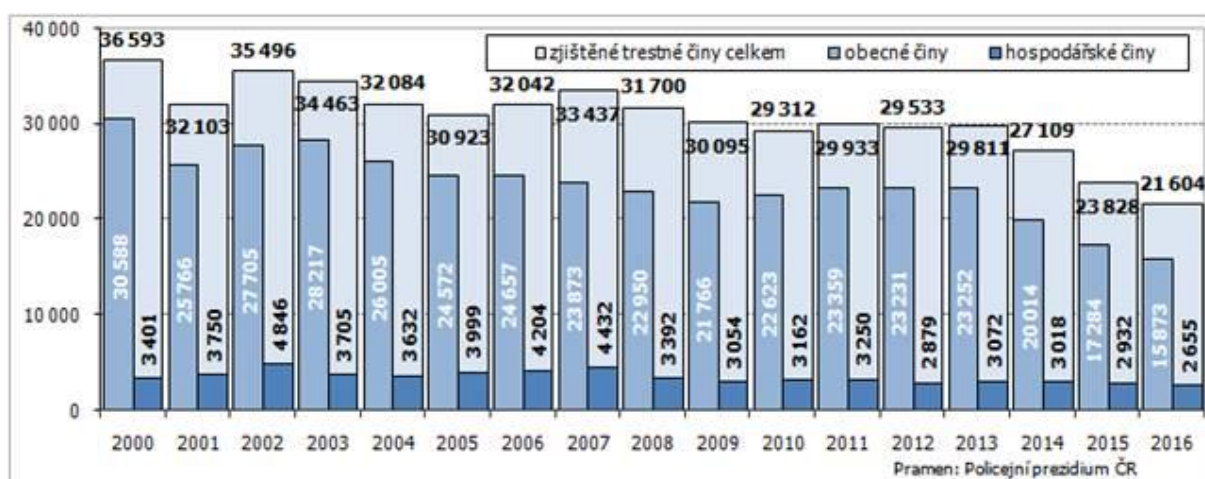
⁶⁵ Policie ČR. *Kriminalita za rok 2017*. [online]. 2018. [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kriminalita-za-rok-2017.aspx>

⁶⁶ ADAM, Karel. *Kriminalita v Jihomoravském kraji v roce 2016*. Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně. [online]. 2017. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/kriminalita-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2016>

Obrázek 6 Trestné činy dle lokality⁶⁷

Statistiky zjištěných trestných činů do roku 2009 neobsahovaly počty trestných činů spáchaných na železnici. Od roku 2010 jsou v celkovém počtu trestných činů uváděny jak tyto trestné činy, tak trestné činy zjištěné na letištích. Navzdory zahrnutí i těchto trestných činů do statistik se dá říci, že zjištěných trestných činů v kraji každoročně ubývá, s výjimkou let 2011 a 2013, kdy se počet nepatrně zvýšil. V porovnání roku 2016 a roku 2010 může vidět, že se počet trestných činů snížil o třetinu. Viz obrázek níže a porovnání let 2000 až 2016 včetně rozlišení nejvýraznějších kategorií trestných činů.

Obrázek 7 Vývoj kriminality v Jihomoravském kraji⁶⁸

⁶⁷ ADAM, Karel. *Kriminalita v Jihomoravském kraji v roce 2016*. Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně. [online]. 2017. [cit. 10.3.208]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/kriminalita-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2016>

Obecné trestné činy se podílely v roce 2016 převážnou většinou (tvořili 73,5 % z celkového počtu zjištěných trestných činů) na celkové struktuře trestných činů. Jedná se o trestné činy násilné, mravnostní, majetkové a ostatní kriminalitu. Druhou výraznější složkou jsou trestné činy hospodářské, které tvořily 12,3 % z celkového množství a zbytek tedy 14,2 % připadlo na tzv. „zbývající“ kriminalitu.⁶⁹

Výše zmíněný trend snižující se kriminality pro mě představuje větší míru pocitu bezpečí a tím i kvality života.

Kriminalita a bezpečnost jdou ruku v ruce. Proto je důležité se při hodnocení zajímat i o bezpečnost a bezpečnostní opatření. Další kapitola se bude věnovat bezpečnosti.

⁶⁸ ADAM, Karel. *Kriminalita v Jihomoravském kraji v roce 2016*. Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně. [online]. 2017. [cit. 10.3.208]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/kriminalita-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2016>

⁶⁹ ADAM, Karel. *Kriminalita v Jihomoravském kraji v roce 2016*. Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně. [online]. 2017. [cit. 10.3.208]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/kriminalita-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2016>

7 Bezpečnost

Mezi hlavní úkoly vlády České republiky a orgánů všech samosprávných územních celků je v dostatečném rozsahu zajišťovat bezpečnost obyvatel daného území, územní celistvost, svrchovanost státu a bránit zásady demokratického právního státu. Tyto zásady najdeme hned v prvních řádcích Ústavy České republiky. Zákodárce dal bezpečnost státu a obyvatel do první části našeho nejdůležitějšího ústavního dokumentu z dobrého důvodu.

K zajištění cílů a zabezpečení je potřeba zajistit komplexní, funkční a přesto neustále se dynamicky vyvíjející bezpečnostní systém. V České republice se bezpečnost orientuje na jednotlivce, ochranu jeho zdraví, života a majetku. Toto všechno se uskutečňuje přes zabezpečování státních institucí, které slouží k ochraně obyvatelstva. K snižování potenciálního ohrožení a rizika snížení bezpečnosti kromě vládních institucí přispívá i aktivní spolupráce občanů, podnikajících osob i orgánů veřejné správy.⁷⁰

V oblasti bezpečnosti je několik stálých ale i nově vznikajících hrozeb, které ovlivňují bezpečnost obyvatel. Rizikovými faktory jsou například přírodní katastrofy nebo havárie a útoky. Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR se zabývá dlouhodobým bezpečnostním výzkumem a vychází přitom z priorit Evropské unie. Koncepce, ze které bezpečnostní výzkum vychází je vymezena ve třech oblastech.

Meziřesortní bezpečnostní výzkum má za cíl identifikovat, předcházet, připravovat a ochraňovat proti protiprávnímu jednání, které může poškozovat osoby, majetek a infrastrukturu proti živelným nebo průmyslovým katastrofám na daném území. Z bezpečnostního hlediska jsou dány priority jako bezpečnost občanů, kritické infrastruktury, krizový management, predikce a scénáře, informovanost, inovace a identifikace lidí a prostředků a koordinace bezpečnostních strategií a jejich implementace jednotlivým členským státům, institucím a organizacím.⁷¹

S bezpečností neodmyslitelně souvisí i prevence a to jak na mezinárodní úrovni tak i na úrovni národní či regionální. Proto se v další kapitole budu věnovat prevenci a programům prevence a to v rámci spolupráce s Evropskými organizacemi.

⁷⁰ Kolektiv autorů: *Bezpečnostní strategie České republiky 2011*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2011. 20 s. ISBN 978-80-7441-005-5

⁷¹ *Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 28.2.2018]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/meziresortni-koncepce-bezpecnostniho-vyzkumu-a-vyvoje-cr-do-roku-2015.aspx>

8 Prevence

Důležitým prostředkem jak předcházet kriminalitě, posilovat bezpečnost, pocit bezpečí a kvalitu života je prevence.

Soubor opatření nerepresivní povahy k prevenci kriminality obsahuje aktivity státních, veřejnoprávních a soukromoprávních subjektů, které svojí veškerou činnost směřují k předcházení páčání kriminality. Spolu se snižováním kriminality také dochází ke snižování obav z ní. Preventivní opatření mají za cíl zmenšovat rozsah a závažnost kriminality včetně jejich pravděpodobných následků. Preventivní opatření mohou spočívat v omezení kriminogenních příležitostí, anebo přímým působením na pachatele a oběti trestných činů. Prevence může být uskutečňována pomocí opatření sociální prevence, situační prevence spolu s informováním veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoc obětem trestných činů.⁷²

8.1 Systém organizace prevence kriminality v České republice

V České republice existuje systém pro organizaci prevence kriminality. Systém je rozdělen do tří úrovní podle subjektů, které preventivní politiky vytváří.

1. Meziresortní úroveň – spolupráce na meziresortní úrovni spočívá v budování koordinaci preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční kriminalitě. Dále může docházet k vytváření nových, preventivních činností dílčích resortů, které jsou zastoupeny v Republikovém výboru pro prevenci kriminality.
2. Rezortní úroveň – na rezortní úrovni přebírají iniciativu přímo jednotlivá ministerstva a programy prevence kriminality vycházejí přímo z jejich věcné působnosti, rozšiřují jejich běžné činnosti o nové prvky, přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy.
3. Na místní úrovni – místní úroveň, do níž jsou zapojeny orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a další instituce působící v obcích má velmi významnou pozici. Místní úroveň v rámci systému optimálně rozkládá svoji působnost ve všech složkách

⁷² *Prevence kriminality. Systém prevence kriminality v ČR.* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>

prevence (situační, sociální) s ohledem na lokální potřeby, situaci a možnosti. Systém prevence má své důležité místo i na úrovni krajské a krajských institucích.⁷³

Nejefektivnější úroveň z hlediska účinnosti programů prevence kriminality je úroveň místní. Místní úroveň je na prvním místě díky součinnosti orgánů státní správy, samosprávy, policie a nestátních neziskových organizací. Efektivita programu je závislá na místní situaci, výskytu sociálně patologických jevů, různých zájmů, finančních prostředků a schopnosti lidí v dané oblasti. Odpovědnost za provedení programů prevence kriminality nesou obecní zastupitelstva. Tato zastupitelstva postupují na základě metodiky, kterou jim poskytuje Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality. Dále je jim poskytována konzultační podpora, vzdělávání a ve stanovených případech i dotace a jiné prostředky na realizaci preventivních projektů.⁷⁴

8.1.1 Cíle prevence kriminality

Programy prevence mají stanovené cíle, ke kterým by měly směřovat. Jejich výčet uvádím níže:

- Snižování míry a závažnosti trestné činnosti.
- Zvyšování pocitu bezpečnosti občanů.
- Začlenění prevence kriminality do politiky obcí, krajů i státu.
- Spolupráce mezi orgány samosprávy, státní správy, Policií ČR, občany a nevládními organizacemi, včetně racionálního využívání personálních i finančních zdrojů.
- Obohacování práce Policie ČR o situační přístupy a sociálně preventivní prvky, včetně poradenských a informačních služeb občanům.
- Prohlubování povědomí veřejnosti o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.⁷⁵

⁷³ GJURIČOVÁ, Jitka. *O prevenci kriminality*. [online]. Prevence kriminality v České republice. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/teoreticky-uvod/>

⁷⁴ ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. Praha: Policejní akademie ČR, 2000. ISBN 80-7251-047-9.

⁷⁵ GJURIČOVÁ, Jitka. *O prevenci kriminality*. [online]. Prevence kriminality v České republice. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/teoreticky-uvod/>

8.1.2 Zásady prevence kriminality

Zásady prevence kriminality určují postup, podle kterého autority při tvoření programů prevence kriminality postupují a kterými by se měli řídit. Jejich výčet je následující:

1. Preventivní aktivity vycházejí z výsledků kriminologických výzkumů a bezpečnostních analýz na místní a celostátní úrovni.
2. Těžiště preventivních aktivit se přenáší na místní úroveň.
3. Programy na místní úrovni respektují místní potřeby.
4. Administrativní zásahy z centra se minimalizují. Centrální orgány poskytují místním orgánům zpravidla jen metodické vedení, informace a částečnou ekonomickou podporu.
5. Mezi orgány centrálními a místními neexistují vztahy nadřízenosti a podřízenosti.
6. Na místní úrovni jsou preventivní aktivity koordinovány místními orgány, důraz je kladen na součinnost a vzájemnou informovanost všech subjektů, které se na prevenci podílejí.
7. Při realizaci konkrétních programů se spojuje prvek profesionální a laický.
8. Důraz je kladen na odbornou připravenost realizátorů programů.
9. Zvyšuje se význam situační prevence - vytváření bariér znesnadňujících páchání trestné činnosti.
10. Při vytváření i realizaci programů na místní úrovni úzce spolupracuje policie.
11. Úspěšnost preventivních programů je podmíněna veřejnou podporou a informovaností.⁷⁶

Na základě výše stanovených cílů a zásad by měli obce stanovovat svoje programy prevence a díky nim chránit občany a předcházet kriminalitě. Z praxe, kterou známe ze svých obcí, můžeme říci, zda daná obec vůbec nějaký systém prevence má a využívá jej či nikoliv. Důležitá je také informovanost občanů, zda jsou informováni a jakými způsoby jsou informováni. Informační systémy se mohou v jednotlivých obcích lišit. Zde především hraje roli velikost obce. V menších obcích se z logiky věci o všem dozvíte rychleji nežli v krajském nebo hlavním městě, kde už soused souseda téměř nezná.

⁷⁶ GJURIČOVÁ, Jitka. *O prevenci kriminality*. [online]. Prevence kriminality v České republice. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/teoreticky-uvod/>

Zásady prevence jsou do značné míry podporována činností bezpečnostních složek – obecní policie, státní policie, hasiči (dobrovolní hasiči), zdravotníci (záchranná služba). Preventivních opatření, na kterých obec s policií úzce spolupracuje, je mnoho. Co se týče dopravy a provozu, zabezpečení kulturních akcí, pomoc při přírodních katastrofách a podobně.

Obce se při provádění prevence kriminality mohou sdružovat anebo vstupovat do různých organizací i mezinárodních, které se zabývají prevencí kriminality a tím podporovat programy prevence kriminality v rámci záštity těchto organizací.

Preventivní opatření značně zvyšují kvalitu života obyvatel obce a to jak díky zvýšení pocitu bezpečí na základě míry informovanosti, tak i v případě aktivní účasti složek IZS (integrováný záchranný systém) při veřejných akcích města a tím zvyšující pocit bezpečí.

8.2 Evropské fórum pro bezpečnost ve městech

Evropské fórum pro bezpečnost ve městech je jedinou Evropskou mezinárodní organizací, která sdružuje města napříč Evropou za účelem prevence kriminality ve městech. Evropské fórum pro bezpečnost ve městech, v originále European Forum for Urban Security a odtud zkratka EFUS, vzniklo v roce 1987 v Barceloně jako nevládní organizace pod záštitou Rady Evropy. V současné době tvoří síť 250 místních a regionálních orgánů z 16 zemí. Mezi hlavní náplní organizace je podpora vyváženosti vize městské bezpečnosti spojující prevenci, sankce a sociální soudržnost. Dále podporovat místní a regionální orgány při koncepci, provádění a hodnocení jejich místní bezpečnostní politiky a pomáhat místním voleným činitelům rozpoznat jejich úlohu při vytváření a provádění vnitrostátních a evropských politik. EFUS poskytuje podporu a inspiraci pro místně zvolené úředníky a jejich týmy, kteří jsou přesvědčeni o nutnosti společné práce, překračující politické rozdíly ve prospěch dlouhodobé bezpečnosti ve městech. V souladu se zásadou "města pomáhající městům" podporuje EFUS výměnu zkušeností mezi jednotlivými orgány.

Ustavující hodnoty a zásady členů EFUS jsou sepsána v "Manifestu měst": Bezpečnost, demokracie a města. Prostřednictvím Manifestu místní úředníci prohlašují, že výběr prevence "je racionální, strategická a nákladově efektivní volba" a je inteligentním uplatněním trestního práva. Upřednostnění prevence je třeba k tomu, aby zajistila bezpečnost budoucích generací, která je nezbytná pro kvalitu života ve městech a je základním právem

pro všechny. Rovněž požadují přijetí účasti občanů jako interdisciplinárního principu bezpečnostních politik. Vyzývají k plné účasti mladých lidí, kteří jsou příliš často stigmatizováni a jsou obětmi násilí, stejně jako k podpoře práv žen a sexuální rovnosti.

Mezi vrcholné orgány organizace patří valná hromada a výkonný výbor. Valná hromada všech členů se schází jednou za rok. Výkonný výbor se skládá z 33 místních úřadů, zvoleného prezidenta a 6 národních fór v Německu, Francii, Itálii, Španělsku, Belgii a Portugalsku.⁷⁷

Jedním z členů této mezinárodní organizace je i město Brno. Brno je členem od roku 2006 a od té doby se podílelo na nemalém počtu akcí organizace EFUS. Kromě účasti a podílení se na různých akcích, se Brno umístilo za zpracování svých projektů na předních místech v soutěžích například za inovační projekt "Bezpečná lokalita – bezpečné bydlení" udělené v soutěži sítě EUROMED a EFUS, Janov 2011.

Z akcí, které byly v Brně pořádány, můžeme zmínit například jednu z těch posledních. Ve dnech 19. a 20. září 2017 město Brno zorganizovalo první národní dny prevence kriminality v České republice, které zahrnovaly dvoudenní konferenci odborníků na téma "Kriminalita, prevence kriminality a společnost". Akce se zúčastnilo zhruba 70 zástupců místních orgánů, bezpečnostních a akademických pracovníků i členů veřejnosti. Projednávány byly témata, jako je extremismus, prevence opakování trestných činů, organizovaný zločin a násilí na ženách. Zvláštní přednáška byla věnována seniorům, kteří jsou obecně vnímáni jako riziková skupina z hlediska bezpečnosti a prevence.⁷⁸

Spolupráce měst pro podporu prevence kriminality je velkým krokem kupředu. Posilování spolupráce v prevenci kriminality a její zviditelňování má za následek větší informovanost obyvatel a tím i zvyšování pocitu bezpečí.

⁷⁷ *About us. Who are we?* [online]. European Forum for Urban Security [cit. 16.3.2018].

Dostupné z: <https://efus.eu/en/about-us/about-efus/public/1450/>

⁷⁸ *The Czech city of Brno concludes the first National Crime Prevention Days with a declaration advocating more transverse cooperation.* [online]. European Forum for Urban Security [cit. 16.3.2018]. Dostupné z: <https://efus.eu/en/policies/national/czech-republic/public/14304/>

9 Výzkum

Ve své práci jsem se rozhodla pro uspořádání výzkumu, který bude zaměřen na zkoumání pocitu bezpečí v rámci Jihomoravského regionu. Jako metodu zkoumání jsem zvolila dotazník online, abych uspořila co nejvíce času a prostředků. Online dotazník má výhodu v tom, že je lehce rozšiřitelný mezi velké množství respondentů a zároveň díky aplikaci Google Forms, ve které je možné dotazník vytvořit, snadněji vyhodnotíte sesbíraná data. Na druhou stranu v těchto dotaznících je možné odpovídat bez omezení, což může výsledek zkreslit. Nicméně sebrané odpovědi nelze nijak upravovat či měnit, což podle mého názoru působí důvěryhodně.

Pro ustanovení základních priorit jsem postupovala dle metodiky pro sociologický výzkum z učebnice Sociologie práva, kde jsou jednotlivé fáze sociologické výzkumu popsány společně s různými technikami sběru dat. Různé techniky mají různé využití a vždy je dobré podle předmětu zkoumání vybrat tu techniku, která se ke zkoumanému jevu hodí nejlépe. Dotazník je souborem pevně daných otázek v určitém formuláři. Může být anonymní i neanonymní, většinou zkoumané osoby identifikuje pomocí identifikačních otázek jako bydliště, věk, pohlaví a podobně – nezávislé proměnné. Hlavní část dotazníku nebo tělo dotazníku tvoří závislé proměnné – hlavní výzkumné otázky. U dotazníku také hraje velkou roli jeho grafické zpracování a styl kladených otázek.⁷⁹

Na základě výše zmíněného jsem zpracovala projekt výzkumu a vytvořila dotazník.

9.1 Projekt výzkumu

1. Námět a výzkumný problém.

Výzkum bude zaměřen na kvalitu života obyvatel v Jihomoravském kraji, vzhledem k bezpečnosti a pocitu bezpečí obyvatel s ohledem na politickou situaci a zdravotní stav.

2. Dosavadní stav poznání – v současnosti jsou studia ohledně vlivu bezpečnosti na kvalitu života nejednoznačné. Podle dostupných studií na úrovni mezinárodní je kvalita života a pocit bezpečí obyvatel v některých státech ovlivněn zvýšenou mírou

⁷⁹ VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Sociologie práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-321-6.

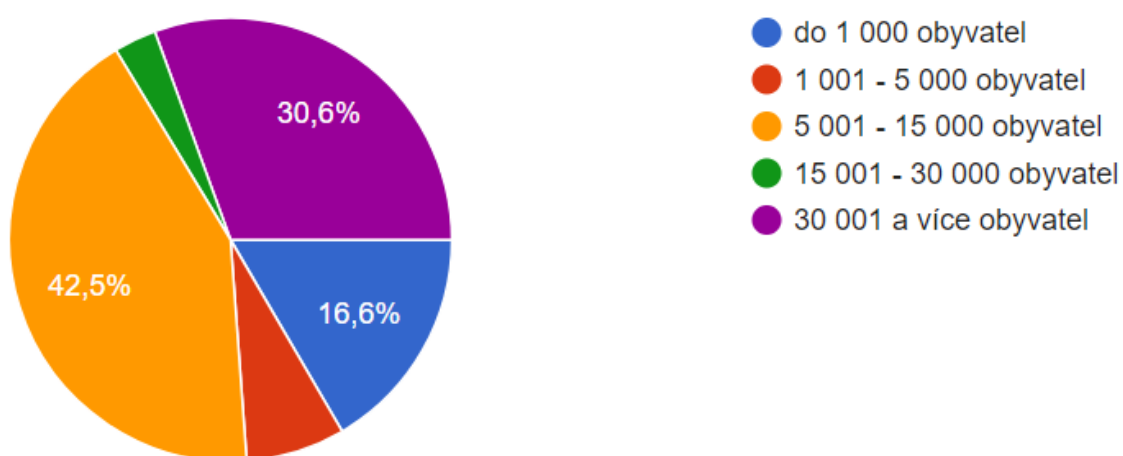
kriminality. V jiných státech vysoká míra kriminality kvality života obyvatel nikterak nezhoršuje ani ve srovnání s Evropskými státy.

3. Cíl výzkumu – zjištění stavu pocitu bezpečí v rámci kraje a toho jak bezpečnost i politická situace ovlivňuje pocit bezpečí a tím i kvalitu života u obyvatelů Jihomoravského kraje. Na základě zkoumání je možné stanovit doporučení a předat autoritám na krajské úrovni, které mohou podniknout kroky k zlepšení současného stavu.
4. Předmět výzkumu – Výzkumná otázka: Vyšší míra pocitu bezpečí u obyvatel s menší obavou z ohrožení bezpečnosti než u obyvatel s větší obavou z ohrožení bezpečnosti v závislosti na velikosti obce, vývoje politické situace a zdravotním stavu.
5. Zkoumaný soubor – reprezentativní vzorek obyvatel Jihomoravského kraje - zkoumáme velikost obce, věk, vzdělání, sociální status, rodinný stav.
6. Metody a techniky výzkumu – vlastní dotazník a porovnání s dostupnými daty jiných výzkumů.
7. Zpracování výzkumu – Přípravná fáze od 2. do 9. 3. 2018, fáze sběru dat od 10. 3. do 17. 3. 2018. Fáze zpracování 17. – 18. 3. 2018. Vyhodnocení a interpretace do 19. 3. 2018.
8. Organizační zabezpečení – náklady na organizaci jsou téměř nulové. Při výzkumu bude využito dotazníků prostřednictvím Google Forms a respondentům budou poslány elektronicky, emailem a přes sociální sítě vložení URL adresy přímo na dotazník. URL adresa dotazníku https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSetl_e0Dsc-P0Qy6D_o4DbnK0Qug8_mEbuUhHxalbjabftpGA/viewform?usp=sf_link.
9. Využití výzkumu – data z výzkumu budou využita pro diplomovou práci, potažmo mohou být dále předána autoritám na úrovni kraje, kde mohou být využity při budoucím plánování regionálního rozvoje.

9.2 Dotazník

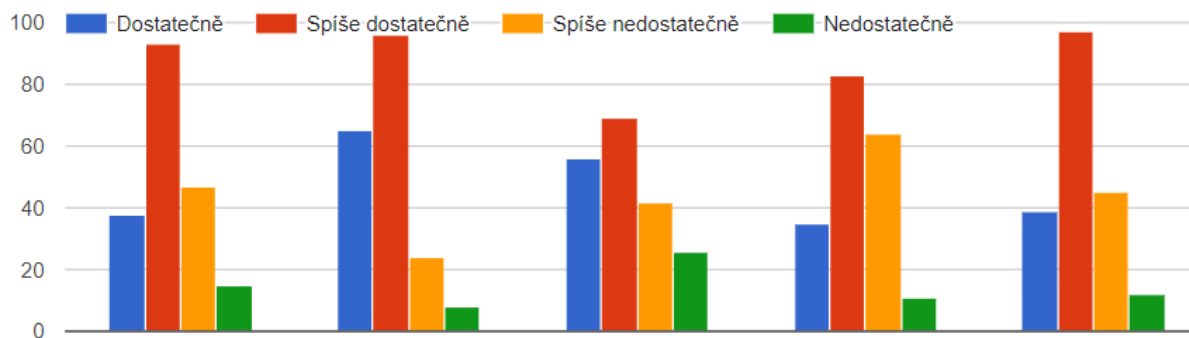
Dotazník společně s projektem výzkumu byl konzultován s vedoucí diplomové práce a po schválení jsem začala sbírat data. Sběr dat proběhl od 10. 3. 2018 do 17. 3. 2018. Dotazník jsem rozeslala jednak svým známým a poprosila je o šíření dotazníku dále, a pak svým kolegům v práci s dovořením ředitelky naší organizace.

Dotazování pobíhalo, dá se říct hladce a asi z tří set oslovených respondentů, dotazník vyplnilo 200 respondentů. Bohužel 7 odpovědí muselo být vyřazeno, jelikož nesplňovali podmínku bydliště anebo pracoviště na území Jihomoravského kraje. Co se týče technické stránky, nebyly zjištěny žádné závady a nikdo z oslovených neměl s vyplněním dotazníků problém. Výzkumu se v celkovém součtu validních vyplněných dotazníků zúčastnilo 73 mužů a 120 žen. Prvním třídícím hlediskem byla velikost obce bydliště. Nejvíce respondentů odpovídalo z obcí v pomyslném středu od pěti do patnácti tisíc obyvatel. Následují respondenti z větších měst nad třicet tisíc obyvatel a na třetím místě respondenti z malých vesnic do tisíce obyvatel. Rozdělení můžete vidět na grafu níže.

Obrázek 8 Velikost obce

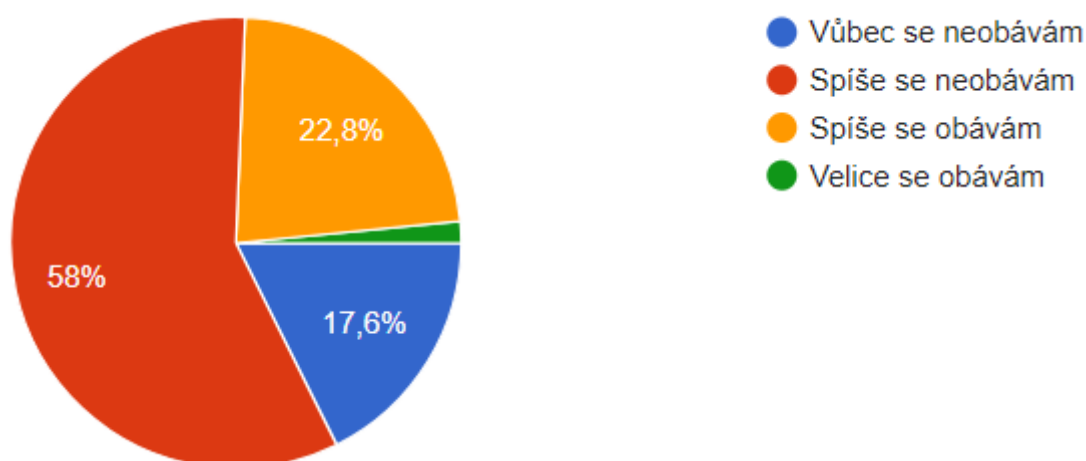
V otázkách spokojenosti se většina respondentů přiklání k názoru, že jsou v místě bydliště spokojeni, téměř 96% z nich. Bezpečně se ve své obci se cítí téměř 95% respondentů. Co se týče názorů respondentů na stav bezpečnosti v jednotlivých oblastech (napadení, loupež, krádež, přírodní katastrofy, terorismus, vandalismus, výtržnictví, ochrana vřenému pořádku) z pohledu ochrany obce respondenti odpovídali ve většině případů pozitivně. Výjimka v rozložení hlasů byla patrná pouze u složky výtržnictví a vandalismu, kde se více respondentů přiklání k nedostatečnému zabezpečení obyvatel proti těmto skutkům. Celý graf můžeme vidět níže.

Obrázek 9 Zabezpečení v obci

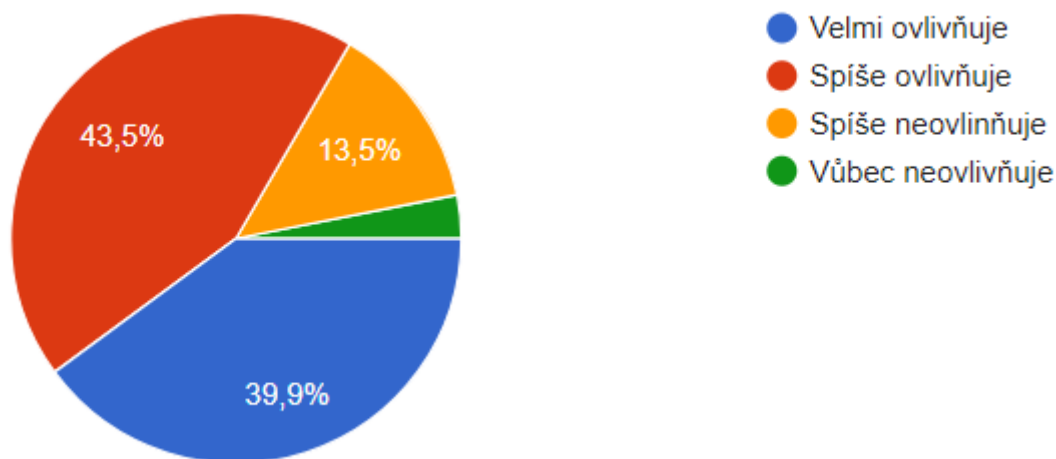
Z hlediska informovanosti většina respondentů označila, že jsou informováni o mimořádných událostech ze strany obce dostatečně. V některých obcích už místo rozhlasu využívají modernější textových sms oznámení a v jiných zase stále udržují klasický informační systém i systém textových sms informací. Někteří respondenti uvedli, že takovou možnost nemají nebo o ní vůbec nevědí. Dostupnost složek IZS je přiměřeně vyhovující - většina respondentů odpověděla, že dostupnost složek je dostatečná nebo spíše dostatečná.

Dále jsem sledovala míru obav z trestných činů. I zde se většina respondentů toho, že by se mohli stát obětí trestné činnosti, příliš neobávala. Pouze necelých 25% se vyjádřilo negativně a obávají se, že se stanou obětí trestných činů. Názorně můžeme vidět na grafu níže.

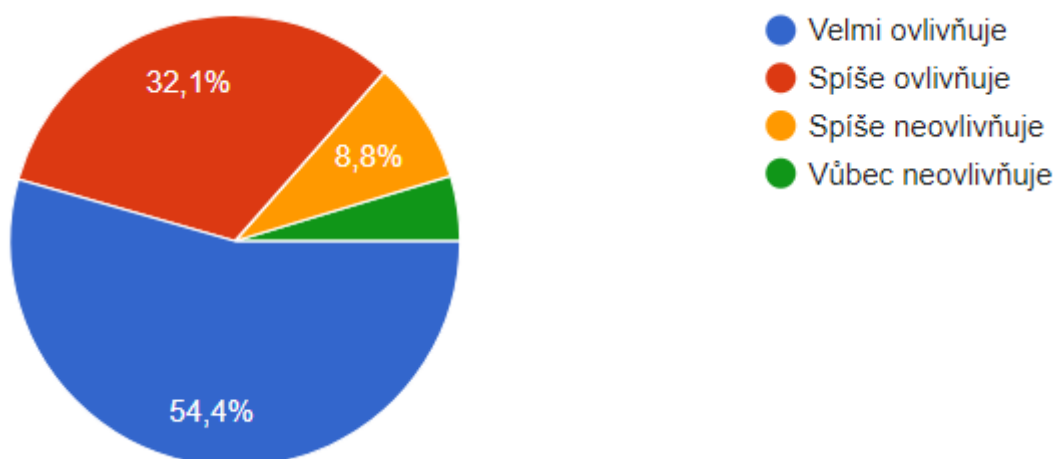
Obrázek 10 Obava z trestných činů

V souvislosti z obav z trestné činnosti jsem se ptala, do jaké míry ovlivňuje pocit bezpečí kvalitu života. Výsledek byl téměř jednoznačný. Pociť bezpečí do značné míry ovlivňuje kvalitu života respondentů.

Obrázek 11 Pociť bezpečí

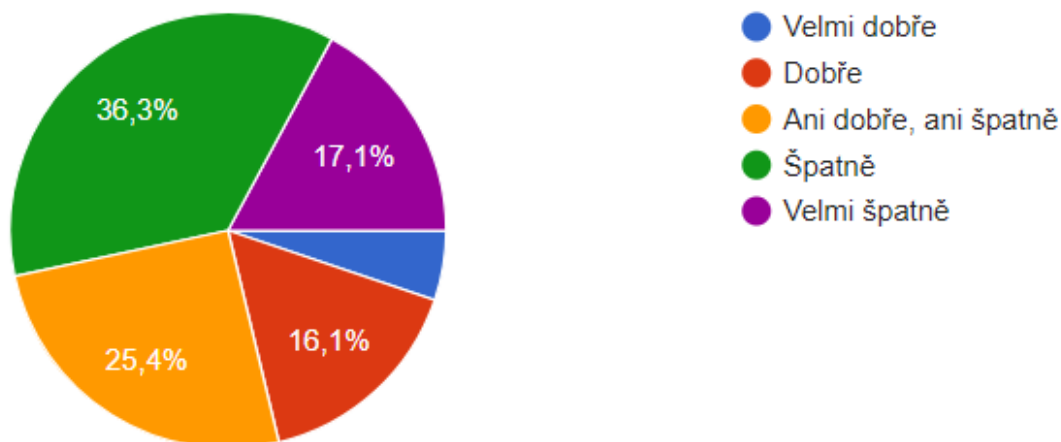
Zdravotní stav respondentů byl po většinou dobrý a velmi dobrý, nicméně přes 86 % respondentů uvedlo, že jejich zdravotní stav kvalitu jejich života velmi ovlivňuje.

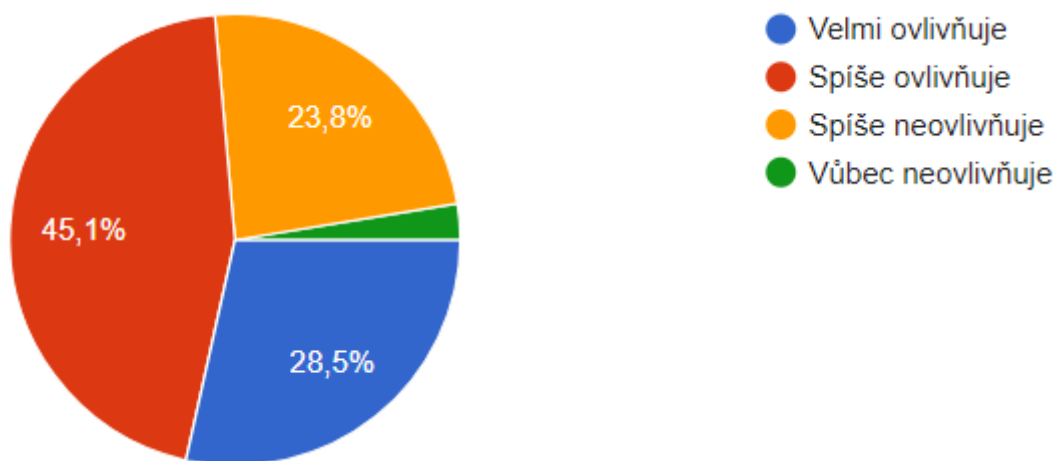
Obrázek 12 Kvalita života ze zdravotní stránky

Politická situace také ovlivňuje pociť bezpečí a kvalitu života. Spektrum hodnocení současné politické situace bylo velmi pestré, ale dá se říci, že více než 50% respondentů se

domnívá, že je současná politická situace špatná a téměř 75% vypovědělo, že politická situace jejich pocit bezpečí ovlivní.

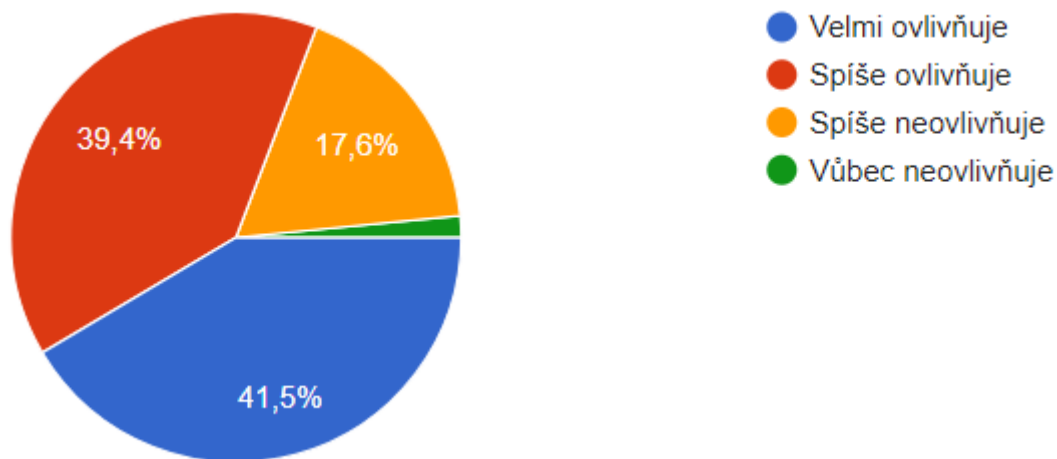

Obrázek 13 Současná politická situace

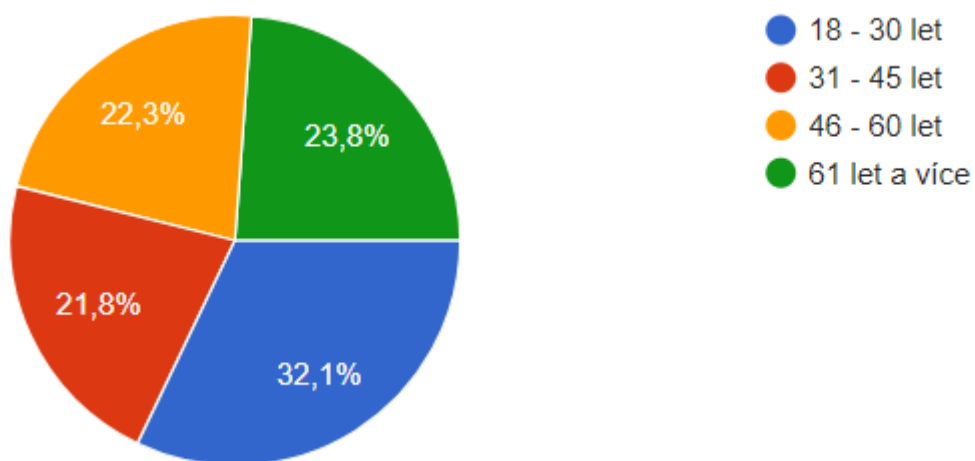
Obrázek 14 Pocit bezpečí v souvislosti s politickou situací

Stejně jako politická situace ovlivňuje pocit bezpečí tak i pocit bezpečí ovlivňuje kvalitu rodinného života respondentů. Přes 80% dotázaných odpovědělo, že na pocitu bezpečí závisí kvalita jejich rodinného života.

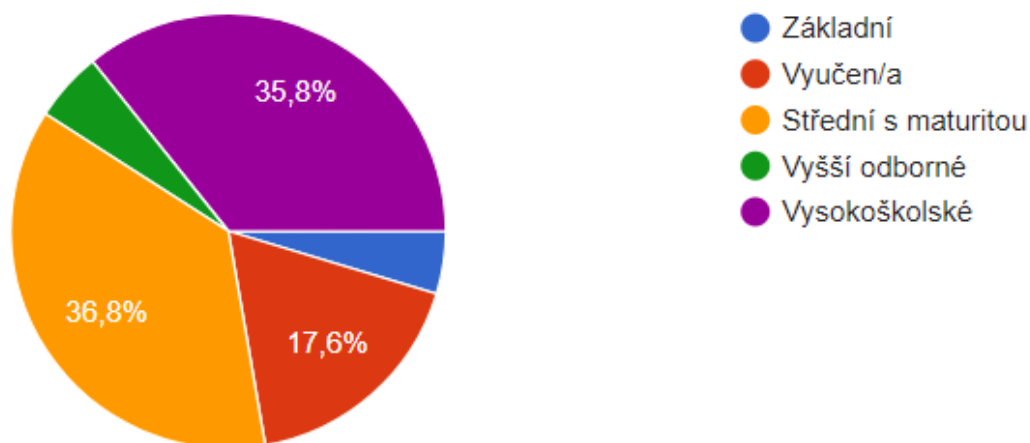
Obrázek 15 Kvalita rodinného života

Ze statistického hlediska se mého výzkumu účastnili respondenti všech věkových skupin nad 18 let. Nejpočetnější byla skupina 18 – 32 let, jinak byly věkové skupiny podle počtu respondentů téměř vyvážené.

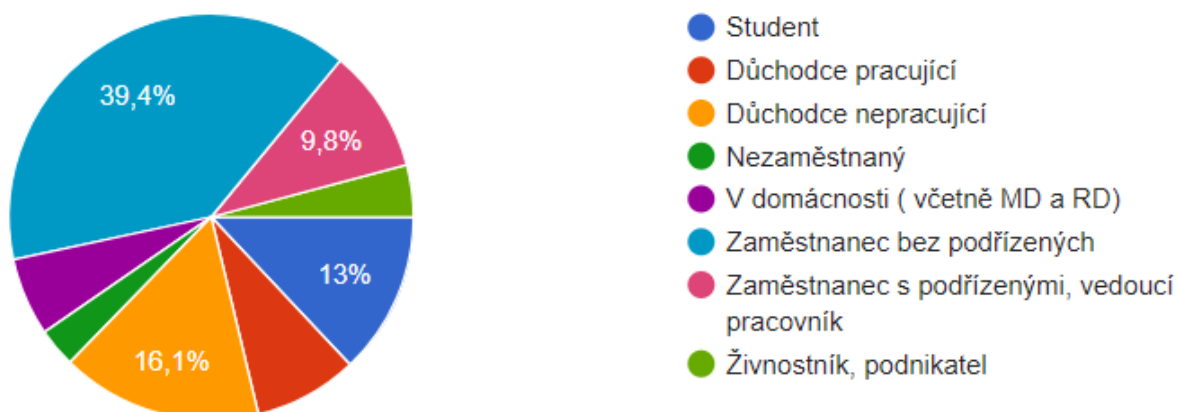
Obrázek 16 Věková statistika

Dle nejvyššího dosaženého vzdělání byly nejvíce zastoupeny skupiny středního vzdělání s maturitou a poté následovala skupina s vysokoškolským vzděláním, vyučení a respondenti s vyšším odborným vzděláním. Nejméně respondentů bylo se základním vzděláním.

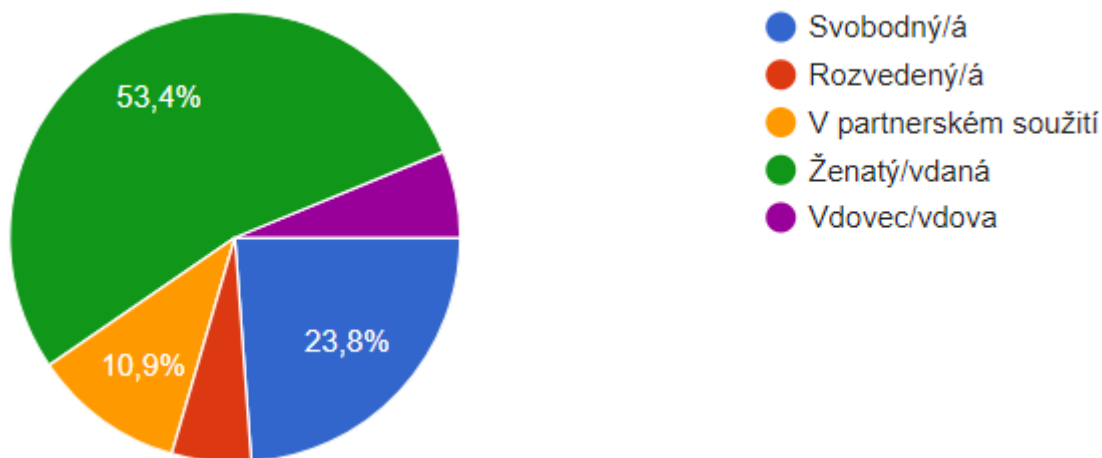
Obrázek 17 Nejvyšší dosažené vzdělání

Z hlediska sociálního postavení respondentů se skupiny rozvrstvily následovně. Většina respondentů byla z aktivně ekonomického obyvatelstva. Nejvíce respondentů bylo ze skupiny zaměstnanec bez podřízených, nejméně odpovídalo respondentů nezaměstnaných.

Obrázek 18 Sociální postavení

Rodinný stav respondentů většinou převážili respondenti žijící v páru nebo v manželství, oproti respondentům svobodným, rozvedeným či ovdovělým. Z toho s dá vyvodit pozitivnější přístup k životu.

Obrázek 19 Rodinný stav

Pokud se zaměříme ve statistice na jednotlivé věkové skupiny, na skupiny podle vzdělání, ale i podle velikosti bydliště - můžeme zhodnotit jejich názory na kvalitu života a pocit bezpečí.

Věková skupina 18 – 30 let s vysokoškolským vzděláním je většinou spokojená v místě kde žije a nemá obavy z toho, že by se měla stát obětí nějakého trestného činu. Jejich obec je dostatečně chrání před trestnou činností. Je dostatečně informována o možných mimořádných událostech. Pociť bezpečí je velmi ovlivňuje a cítí se velmi ohroženi současnou politickou situací, kterou hodnotí spíše špatně. Zdravotní stav většiny respondentů je dobrý a ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině většinou ovlivněna pocitem bezpečí.

Věková skupina 18 – 30 se středoškolským vzděláním s maturitou je spíše spokojená v místě kde žije. Příliš v nebezpečí se necítí, nicméně není spokojena se zabezpečením pořádku ve své obci a nemají příliš velké povědomí o zabezpečení obce složkami IZS a možnostech informování se o mimořádných událostech. Pociť bezpečí je velmi ovlivňuje a cítí se velmi ohroženi současnou politickou situací, kterou hodnotí spíše špatně. Zdravotní stav většiny respondentů je dobrý a ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině většinou ovlivněna pocitem bezpečí.

Věková skupina 18 – 30 let se vzděláním základním, vyučením a vyšší odbornou školou je většinou spokojená v místě kde žije a nemá obavy z toho, že by se měla stát obětí nějakého trestného činu. Podle jejich názoru je obec dostatečně chrání před trestnou činností a

dostatečně informuje o možných mimořádných událostech. Pocit bezpečí spíše ovlivňuje kvalitu jejich života, politická situace ale tolik na jejich život vliv nemá. Zdravotní stav většiny respondentů je dobrý a ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině většinou ovlivněna pocitem bezpečí.

Věková skupina 31 – 45 let se středoškolským vzděláním s maturitou je většinou spokojená v místě kde žije. Míra pocitu nebezpečí a obav z možného trestného činu je vyšší než u předchozích skupin. Se zabezpečením pořádku a informovanosti o dění v obci jsou tyto respondenti spokojeni. Pocit bezpečí je velmi ovlivňuje a cítí se velmi ohroženi současnou politickou situací, kterou hodnotí spíše špatně. Zdravotní stav většiny respondentů je dobrý a ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině spíše ovlivněna pocitem bezpečí.

Věková skupina 31 – 45 let s vysokoškolským vzděláním je spíše spokojená v místě kde žije a nemá příliš velké obavy z toho, že by se měla stát obětí nějakého trestného činu. Jejich obec je dostatečně chráněna před trestnou činností. Je dostatečně informována o možných mimořádných událostech. Pocit bezpečí je velmi ovlivňuje a cítí se být ohroženi současnou politickou situací, kterou hodnotí spíše špatně. Zdravotní stav většiny respondentů je dobrý a ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině do značné míry ovlivněna pocitem bezpečí.

Věková skupina 31 – 45 let se vzděláním základním, vyučením a vyšší odbornou školou je spíše spokojená v místě kde žije a nemá příliš velké obavy z toho, že by se měla stát obětí nějakého trestného činu. Jejich obec je dostatečně chráněna před trestnou činností. Je dostatečně informována o možných mimořádných událostech. Pocit bezpečí je velmi ovlivňuje. Politickou situaci hodnotí spíše kladně. Zdravotní stav většiny respondentů je uspokojivý a ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině do značné míry ovlivněna pocitem bezpečí.

Věková skupina 46 – 60 let vysokoškoláci a vyšší odborná škola jsou většinou spokojeni v místě, kde žijí. Cítí se bezpečně, ale více se obávají možného ohrožení a obav z možného stání se obětí trestného činu. Jejich obec je dostatečně chráněna před trestnou činností. Je dostatečně informována o možných mimořádných událostech. Pocit bezpečí je velmi ovlivňuje a do jisté míry se mohou cítit být ohroženi současnou politickou situací, kterou polovina hodnotí spíše dobře a druhá spíše špatně. Zdravotní stav většiny respondentů

je spíše špatný, ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině spíše pocitem bezpečí ovlivněna.

Věková skupina nad 61 let je většinou spokojená v místě kde žije, cítí se bezpečně, ale dost se obává možného ohrožení a má obavy z možného stání se obětí trestného činu. Ve své obci se cítí dostatečně bezpečně. Z hlediska informovanosti jsou často opomíjeni, díky nižšímu přístupu k moderním komunikačním prostředkům. V otázce bezpečnosti z hlediska aktuálního politického dění jsou z 60 % názoru, že je špatný a cítí obavy na základě této situace. Zdravotní stav většiny respondentů je uspokojivý, ve většině případů velmi ovlivňuje jejich kvalitu života. Kvalita rodinného života je v této skupině spíše pocitem bezpečí ovlivněna.

Dle velikosti obce z výzkumu vyplynulo, že čím větší obec tím větší obava z možného stání se obětí trestného činu. V obcích do 1 000 obyvatel se respondenti téměř vůbec neobávali této skutečnosti. V obcích do 5 000 obyvatel bylo procento obav vyšší než u obcí do tisíce obyvatel, ale pořád to nebylo tak moc, jako v obcích nad 5 000 obyvatel a poté nad 30 000 obyvatel, kde byla míra obav procentuálně nejvyšší.

Některými respondenty, kteří vyplňovali můj dotazník, jsem byla oslovena, abych dotazník ještě více rozšířila o možné náměty na zlepšení a připomínky. Nicméně ve fázi sběru dat jsem již bohužel nemohla dotazník měnit. Nejsem si jistá, zda by byla většina respondentů, které jsem získala pro dotazník ochotna podělit se o svoje zkušenosti a připomínky a případné návrhy. Mám obavu, že by se tato otázka nesetkala s dobrým přijetím a většina respondentů by ji přeskočila nebo by kvůli ní dotazník nedokončila.

Z dotazníku bychom také mohli vyčíst i spoustu dalších údajů na základě sociálního zařazení, velikosti obce či rodinného stavu respondentů. Nicméně od dalšího rozebírání výsledků budeme muset vzhledem k náročnosti ustoupit.

Dotazník podle mého názoru zhodnotil poměrně reprezentativní vzorek respondentů, v němž byl zastoupen v každé kategorii dostatečný počet odpovídajících. Pro utvoření celkového obrazu názorů společnosti v Jihomoravském kraji by bylo potřeba provést dlouhodobější šetření a pokusit se získat hodnocení od více respondentů.

Na základě odpovědí z dotazníků lze potvrdit stanovenou výzkumnou otázku, že vyšší míra pocitu bezpečí je u obyvatel s menší obavou z ohrožení bezpečnosti než u obyvatel s větší obavou z ohrožení bezpečnosti v závislosti na velikosti obce, vývoje politické situace a

zdravotním stavu. S tím souvisí i regionální disparity Jihomoravského regionu, které promítají rozdíly mezi většími a menšími městy kraje. Dalším hlediskem, které může pocit bezpečí na Jižní Moravě ovlivňovat je úroveň medializace špatných zpráv, které šíří obavy mezi občany ze zvýšené kriminality nebo ze zvýšení počtu ilegálních přistěhovalců a podobně. Jihomoravský kraj leží na jihu na hranicích se sousedními státy a to Slovenskem a Rakouskem, což může pocit bezpečí také ovlivňovat.

V porovnání s již uskutečněnými výzkumy na národní úrovni, lze říci, že pocit bezpečí ovlivňuje míra kriminality. V městech s větší mírou kriminality byla obava ze stání se oběti trestného činu vyšší než v městě menší s mírou kriminality. S trendem snižující se kriminality se i na Jižní Moravě zvyšuje pocit bezpečí a zvyšuje kvalita života.

Například výzkum, který realizoval Institut pro kriminologii a sociální prevenci, prováděl šetření v různých lokalitách České republiky, došel k podobným závěrům ohledně pocitu bezpečí. Výzkum celkově ukázal, že se respondenti v České republice cítí spíše bezpečně a jejich obavy z kriminality jsou poměrně nízké. Na úrovni lokalit však existují relativně velké rozdíly mezi venkovskými oblastmi a většími městy.⁸⁰

Ze závěrů výzkumu vyvozují, že kvalita života je ovlivněna pocitem bezpečí, který ovlivňuje mnoho faktorů jako rodinné zázemí, vzdělání, sociální postavení, politická situace, zdravotní stav a další dění kolem nás. To potvrzují i šetření Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, který dokládá, že dalšími faktory, které ovlivňují pocit bezpečí, mohou být mimo jiné i důvěra v druhé lidi, či míra sociální dezorganizace lokality i vlivem sousedství jako možným místem pro vedení dobrého a spokojeného života.

Co se týče mých doporučení pro autority kraje, jsem toho názoru, že je potřeba zabezpečit větší informovanost a soudržnost obyvatel větších měst, které by v rámci aplikace programů prevence měli více oslovit občany a předávat jim povědomí o možných následcích a skutečnostech, které mohou ovlivnit jejich bezpečí a kvalitu života. Z výzkumu dále vyplynulo, že mají obyvatelé větší obavu z výtržnictví a vandalismu. V tomto problému navrhuji posílit složky obecní policie, případně policie státní, která bude v ulicích měst dohlížet na dodržování pořádku a zabránit případnému výtržnictví nebo vandalismu.

⁸⁰ HOLAS, Jakub, Eva KRULICHOVÁ, Lucie HÁKOVÁ a Miroslav SCHEINOST. *Regionální kriminalita a její odraz v kvalitě života obyvatel*. Vydání první. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 142 stran. ISBN 9788073381608

10 Závěr

Ve své práci jsem zabývala kvalitou života a to jak obecně tak i konkrétně a pro její hodnocení jsem zvolila pocit bezpečí. Nejprve jsem představila zásadní pojmy tématu a poté zkoumala pocit bezpečí, míru kriminality a její vliv na kvalitu života v Jihomoravském kraji. Kvalita života je samozřejmě ovlivňována i dalšími hodnotami kromě pocitu bezpečí. Velkou roli hraje i zdravotní stav, sociální postavení, společenské a rodinné vztahy. Hodnocení pocitu bezpečí není nijak jednoduché. Jedná se o subjektivní pocit dané osoby v daném místě a čase. Pocit bezpečí je ovlivňován mnoha faktory například kriminalitou, společenskými vztahy, pohledem člověka na svět, médií, politikou, náboženstvím a podobně. Tyto faktory mohou zkreslovat reálný pohled člověka na svět a evokovat v něm hrozby a nebezpečí. Různé faktory také mohou ovlivňovat každého různou měrou a tím vznikají další rozdíly. Pocit bezpečí nepatří mezi zásadní faktory, které ovlivňují kvalitu života, nicméně i tak je jeho role důležitá. Důležitou roli hraje také prevence, díky které dochází ke snižování kriminality a tím dochází k zvyšování pocitu bezpečí a kvality života. Prevence umožňuje předvídat a předcházet různým událostem a činům, které naše bezpečí ohrožují. Nicméně není možné vždy zabránit všemu nebezpečí, které na nás kde čeká.

Na základě zkoumaných témat jsem se rozhodla pro zpracování krátkého dotazníku, ve kterém jsem se zabývala pocitem bezpečí obyvatel Jihomoravského kraje. Na začátku jsem si stanovila výzkumnou otázku, zda velikost města nebo obce ovlivňuje pocit bezpečí a tím i kvalitu života jejich obyvatel. Na základě provedeného výzkumu se mi podařilo výzkumnou otázku potvrdit a poté jsem výsledky srovnala s podobným výzkumem Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. Data z obou výzkumů shodně odkazovala na disparity mezi většími a menšími městy, pocitem bezpečí a celkovou kvalitou života. Nicméně jsem chtěla dosáhnout i komplexního zhodnocení kvality života a proto jsem do dotazníku zařadila i otázky týkající se rodinného života, společenského života, sociálního postavení a zdravotního stavu. Samozřejmě jsem si vědoma toho, že pro hlubší výzkum dané problematiky by bylo nutné začlenit i další otázky, které by mohly zkoumat a hodnotit další aspekty pocitu bezpečí a kvality života. Nicméně i z tohoto výzkumu lze vyvodit fakta, která mohou být s doporučeními předána autoritám kraje, a tím může dojít ke zvýšení pocitu bezpečí na území obcí v Jihomoravském kraji. Na základě zákona číslo 129/2000 Sb., o krajích, mají občané kraje starší 18 let právo podávat orgánům kraje návrhy, připomínky a podněty. Lhůta pro vyřízení těchto podnětů je bezodkladná, nejdéle však do 60 dnů, nebo pokud se jedná o

působnost zastupitelstva kraje tak nejpozději do 90 dnů od podání.⁸¹ Na základě tohoto ustanovení se mohou výsledky mého výzkumu dostat k orgánům kraje a ovlivnit jejich názor například při plánování a schvalování strategie regionálního rozvoje.

Celkově pohled na kvalitu lidského života s ohledem na pocit bezpečí působí jako relativně jasně daná kategorie hodnocení kvality života. Pravdou ovšem je, že nikdy nemůžeme dopředu odhadnout, jak se k čemu postavíme a co nás jakým způsobem ovlivní. Hodnocení tedy není jednoduché. Subjektivní hodnocení této kategorie kvality života je zcela nevyhnutelné, ale i přesto lze s přípustnými odchylkami stanovit orientační míru, dle které jsou nastalé situace nebezpečné. Na jejich základě pak můžeme pocit bezpečí sledovat a hodnotit pomocí něj kvalitu života obyvatel jednotlivých oblastí.

⁸¹ Zákon č. 129/2000 Sb., okrajích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

11 Seznam použité literatury a zdrojů

11.1 Monografie

- ADRÁŠKO, Ivan. *Kvalita života jako součást profilu konkurenceschopného regionu?* In: XI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků z kolokvia (Pavlov 18. - 20. 6. 2008). Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 39-44. ISBN 978-80-210-4625-2
- ANDRÁŠKO, Ivan. *Quality of life: an introduction to the concept*. 1st ed. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6669-4
- DŽUKA, Jozef. *Kvalita života a subjektívna pohoda – teórie a modely, podobnosť a rozdiely*. In J. Džuka (Ed.), *Psychologické dimenze kvality života* [Electronic version] (s. 42 - 53). Prešov: Prešovská univerzita. 2004
- HEŘMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-106-0
- HNILICOVÁ, Helena. *Niektoré aspekty kvality života súčasného človeka*. In J. Džuka (Ed.), *Psychologické dimenze kvality života* [Electronic version] (s. 42 - 53). 2004. Prešov: Prešovská univerzita.
- HOLAS, Jakub, Eva KRULICHOVÁ, Lucie HÁKOVÁ a Miroslav SCHEINOST. *Regionální kriminalita a její odraz v kvalitě života obyvatel*. Vydání první. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 142 stran. ISBN 978-80-7338-160-8
- HUČKA, Miroslav, KUTSCHERAUER, Alois. *Metodologická východiska zkoumání regionálních disparit*. In *XI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků z kolokvia konaného v Pavlově 18.-20. června 2008* [CD-ROM]. Masarykova univerzita, Brno, 2008. s. 8-14. ISBN 978-80-210-4625-2.
- CHARVÁT, Ondřej, PETR, Ondřej. *Kvalita života v příhraničních oblastech ČR*. Sborník příspěvků XII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách z kolokvia. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4883-6.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-80-5.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Bezpečnostní strategie České republiky 2011*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2011. 20 s. ISBN 978-80-7441-005-5

- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada. 2002. ISBN 80-247-0179-0
- MAREŠ, Jiří, MAREŠOVÁ, Jana. *Bolest a kvalita života u dětí*. Bolest, 7, 4. 2004. ISSN 1212-0634
- NOVÁČEK, Pavel. *Křižovatky budoucnosti. Směřování k udržitelnému rozvoji a globálnímu řízení*. Praha: G plus G, 1999. ISBN 80-86103-27-7.
- PACIONE, Michael. *Urban environmental quality and human wellbeing - a social geographical perspective. Landscape and urban planning*. 2003, roč. 65, 1-2, s. 1930. ISSN 01692046.
- PETRŮJ, Jan. *Komparace životních podmínek v krajích České republiky*. DP. PNH VŠE, Praha 2008, 104 str.
- *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*. Praha: Gutenberg, 2002. ISBN 80-86349-06-3.
- ŘEHULKA, Evžen a Oliva ŘEHULKOVÁ. *Kvalita života v rozměru normality a patologie*. In *Konference Sociální procesy a osobnost 2005. Sborník abstrakt*. Brno: Zprávy PSÚ AV ČR, 2005. s. 13-14. ISSN 1211-8818.
- SVATOŠOVÁ, Libuše, BOHÁČKOVÁ, Ivana, HRABÁNKOVÁ, Magdaléna. *Regionální rozvoj z pozice strukturální politiky*. České Budějovice: JČU, 2005. ISBN 80-7040-749-2
- ŠČASNÝ, Milan, KOPECKÝ, Ondřej, CUDLÍNOVÁ, Eva. *Alternativy k ukazateli HDP – zhodnocení předpokladů a využití indikátorů trvale udržitelného ekonomického blahobytu (ISEW) pro Českou republiku*, Sborník příspěvků „Hospodářské sektory a environmentální integrace“, svazek 4. Praha: Kleinwächter Frýdek-Místek, 2002. ISBN 80-238-8378-X
- ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena. *Psychologie a nezaměstnanost: zkušenosti a praxe*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3457-2.
- VAĐUROVÁ, Helena a Pavel MÜHLPACHR. *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 145 s. ISBN 80-210-3754-7
- VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Sociologie práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-321-6.
- *Velký sociologický slovník*. I, A-O. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.
- ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. Praha: Policejní akademie ČR, 2000. ISBN 80-7251-047-9.

- ŽÍTEK, Vladimír, KLÍMOVÁ, Viktorie. *Regionální politika*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7

11.2 Internetové zdroje

- *About us. Who are we?* [online]. European Forum for Urban Security [cit. 16.3.2018]. Dostupné z: <https://efus.eu/en/about-us/about-efus/public/1450/>
- ADAM, Karel. *Kriminalita v Jihomoravském kraji v roce 2016*. Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně. [online]. 2017. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/kriminalita-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2016>
- BORTHWICK-DUFFY, Sharon. *Quality of life and quality of care in mental retardation*. In: *Mental retardation in the year 2000*. Springer New York, [online]. 1992. [cit. 2018-1-25]. p. 52-66. Dostupné z: http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4613-9115-9_4#page-2
- CAPARINI, Marina, MARENIN, Otwin. *Crime, Insecurity and Police Reform in Post-Socialist CEE*. *The Journal of Power Institutions in Post-Soviet Societies*, (Issue 2), 1–15. [online]. 2005. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <http://journals.openedition.org/pipss/330>
- Definice pojmu disparita. *Metodická podpora regionálního rozvoje*. [online]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/diskuze.437/items/definice-pojmu-disparita.html>
- EMERSON, B., Eric. *Evaluating the impact of deinstitutionalization on the lives of mentally retarded people*. *American Journal of Mental Deficiency* [online]. 1985. [cit. 2018-1-28]. Dostupné z: <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1986-10016-001>
- FARRALL, Stephen, JACKSON, Jonathan, GRAY, Emily. *Social Order and the Fear of Crime in Contemporary Times*. New York: Oxford University Press. [online] 2009. [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/286096758_Social_Order_and_the_Fear_of_Crime_in_Contemporary_Times

- FELCE, David, PERRY, Jonathan. *Quality of life: Its definition and measurement. Research in developmental disabilities*. [online]. 1995. [cit. 2018-1-25]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0891422294000288?via%3Dihub>
- FRANKLIN, T. Wilson, FRANKLIN, C. Adderley, & FEARN, N. E. *A Multilevel Analysis of the Vulnerability, Disorder, and Social Integration Models of Fear of Crime*. *Social Justice Research*, 21, 204–227, [online]. 2008. [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1007/s11211-008-0069-9>.
- GJURIČOVÁ, Jitka. *O prevenci kriminality*. [online]. Prevence kriminality v České republice. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/teoreticky-uvod/>
- GOOSSENS, Yanne. a kol.: *Alternative progress indicators to Gross Domestic Product (GDP) as a means towards sustainable development*. Luxemburg (Luxembursko): studie Evropský parlament [online]. 2007 [cit. 27.2.2018]. Dostupné z: <http://www.beyond-gdp.eu/download/bgdp-bp-goossens.pdf>.
- GURKOVÁ, Elena. *Hodnocení kvality života: pro klinickou praxi a ošetrovatelský výzkum*. 1. vyd. Praha: Grada [online]. 2011 [cit. 2018-1-22]. ISBN 978-80-247-3625-9. Dostupné z: http://toc.nkp.cz/NKC/201108/contents/nkc20112201568_1.pdf
- HALE, Chris. *Fear of Crime: A Review of the Literature*. *International Review of Victimology*, 4(2), 79–150, [online] 1996. [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/026975809600400201>.
- HANSLMAIER, Michael. *Crime, fear and subjective well-being: How victimization and street crime affect fear and life satisfaction*. *European Journal of Criminology*, 10(5), 515–533. [online]. 2013. [cit. 23.2.2018] Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1477370812474545>
- *Journal of Happiness Studies*. [online]. ISSN:1573-7780. Dostupné z: <https://link.springer.com/journal/10902>
- KRULICHOVÁ, Eva. *Pocit bezpečí v České republice a v Evropě*. [online] European Social Survey. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <http://ess.soc.cas.cz/aktuality/pocit-bezpeci-v-ceske-republice-a-v-evrope#.WpAaLKjOXIW>

- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologická pojetí a způsoby zjišťování kvality života*. [online]. 2001. [cit. 19.11.2017]. Dostupné z: http://jaro.krivohlavy.cz/stare_stranky/clanky/c_kvalita.html
- KUTSCHERAUER, Alois. *Sledování regionálních rozdílů, Deskripce regionů*. Ostrava. [online]. 2004. [cit. 26.2.2018]. Dostupné z: http://alkut.cz/download/deskripce_regionu.pdf.
- LEWIS, A., Dan, MAXFIELD, G., Michael. *Fear in the Neighborhoods: An Investigation of the Impact of Crime*. Journal of Research in Crime and Delinquency, 17(2), 160–189, [online]. 1980 [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1177/002242788001700203>.
- LIU, Ben-Chieh. *Quality of life: concept, measure and results*. American Journal of Economics and Sociology [online]. 1975 [cit. 2018-1-22]. 34.1:1-14. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1536-7150.1975.tb01151.x/pdf>
- *Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 28.2.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/meziresortni-koncepce-bezpecnostniho-vyzkumu-a-vyvoje-cr-do-roku-2015.aspx>
- Policie ČR. *Kriminalita za rok 2017*. [online]. 2018. [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kriminalita-za-rok-2017.aspx>
- *Prevence kriminality. Systém prevence kriminality v ČR*. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>
- REESE, Bobbi. *Determinants of the Fear of Crime: The Combined Effects of Country Level Crime Intensity and Individual-Level Victimization Experience*. International Journal of Sociology, 39(1), 62–75, 2009. [online]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2753/IJS0020-7659390104>. [cit. 24.2.2018]
- ŘEHULKA, Evžen, ŘEHULKOVÁ Jana. *Volný čas, kvalita života a rozvoj osobnosti*. In 2. mezinárodní konference O výchově a volném čase. [online]. 2006. [cit. 2018-1-25]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/15870616-2-mezinarodni-konference.html>
- *Social Indicators Research*. [online]. ISSN:1573-0921. Dostupné z: <https://link.springer.com/journal/11205>

- SZALAI, Alexander. *The Meaning of Comparative Research on the Quality of Life*. 1980. [online]. In: SZALAI, Alexander., ANDREWS, Frank. eds. Sage, Beverly Hills, p. 7-24. Dostupné z: <http://newisbn.ru/The-Quality-of-life--comparative-studies-or--cedited-by-Alexander-Szalai-and-Frank-M-Andrews/11/jbjgbh>
- *The Czech city of Brno concludes the first National Crime Prevention Days with a declaration advocating more transverse cooperation*. [online]. European Forum for Urban Security [cit. 16.3.2018]. Dostupné z: <https://efus.eu/en/policies/national/czech-republic/public/14304/>
- THORNBERRY, P. Terence , KROHN, D. Marvin. *The Self-Report Method for Measuring Delinquency and Crime*. Criminal Justice, 4, 33–83. 2000. [online] Dostupné z: https://www.ncjrs.gov/criminal_justice2000/vol_4/04b.pdf [cit. 24.2.2018]
- TUČEK, Milan. *Pocit bezpečí a bezpečnostní rizika a hrozby z pohledu české veřejnosti - únor 2015*. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění. [online]. 2015. [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/negativni-jevy-bezpecnost/1862-pocit-bezpeci-a-bezpecnostni-rizika-a-hrozby-z-pohledu-ceske-verejnosti-unor-2015>
- VAN DIJK, Jan, MANCHIN, Robert, VAN KESTEREN, John, NEVALA, Sami, HIDEG, Gergely. *The Burden of Crime in the EU: Research Report: A Comparative Analysis of the European Crime and Safety Survey (EU ICS) 2005*. [online]. Turin: Unicri. [cit. 24.2.2018]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/254804070_The_burden_of_crime_in_the_EU_A_comparative_analysis_of_the_European_Survey_of_Crime_and_Safety_EU_ICS_2005

11.3 Právní předpisy

- Usnesení 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

12 Přílohy

1. Vzor dotazníku.
2. Soupis odpovědí z dotazníku – pouze v elektronické podobě.